

ЛАБОРАТОРІЯ
ЗАКОНОДАВЧИХ
ІНІЦІАТИВ

МОНІТОРИНГ РОБОТИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ ІХ скликання за 6 сесію

www.parlament.org.ua

Моніторинг здійснювався
аналітичним відділом
Лабораторії законодавчих ініціатив:

Володимир Скрипець

Олександр Заславський

Марія Соколова

АНОТАЦІЯ

Цей моніторинг 6 сесії складається з резюме, 6 блоків та додатків. Блоки охоплюють:

- 1 законотворчу активність: загальна кількість зареєстрованих законопроектів та законів, їх розподіл за ініціаторами та групами підписантів,
- 2 проходження законопроектів: розподіл законів за читанням прийняття, строки надання висновків головних комітетів, строки від реєстрації до ухвалення закону, зокрема за читаннями та ініціаторами,
- 3 пленарний час: загальна кількість часу, витраченого на розгляд законопроектів у ВРУ, розподіл часу на розгляд законопроектів відповідно до ініціатора та кількість часу, необхідного для розгляду законопроекту у сесійній залі,
- 4 комітети: загальна кількість та розподіл за ініціаторами висновків про відхилення, кількість засідань комітетів та їх навантаження відповідно до кількості зареєстрованих законопроектів та наданих висновків на законопроекти, включаючи навантаження на 1 члена комітету та 1 працівника секретаріату,
- 5 порушення Регламенту: кількість порушень Регламенту щодо законопроектів та пропозицій Президента України,
- 6 особливості 6 сесії: опис неординарних практик та випадків 6 сесії.

В додатках можна знайти інформацію про топ-5 законопроектів щодо різних кількісних показників (наприклад, кількість днів від реєстрації до ухвалення).

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

---

1. Верховна Рада України – **ВРУ**
2. Головне науково-експертне управління – **ГНЕУ**
3. Головне юридичне управління – **ГЮУ**
4. Кабінет міністрів України – **Кабмін**
5. Комітет з питань аграрної та земельної політики – **Комітет з аграрної політики**, у графіках – **Аграрна політика**
6. Комітет з питань антикорупційної політики – **Комітет з антикорупційної політики**, у графіках – **Антикорупційна політика**
7. Комітет з питань бюджету – у графіках – **Бюджет**
8. Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики – у графіках – **Гуманітарна політика**
9. Комітет з питань екологічної політики та природокористування – у графіках – **Екологічна політика**
10. Комітет з питань економічного розвитку – у графіках – **Економічний розвиток**
11. Комітет з питань енергетики та житлово-комунальних послуг – у графіках – **Енергетика**
12. Комітет з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування – у графіках – **Здоров'я нації**
13. Комітет з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва – у графіках – **Зовнішня політика**
14. Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу – у графіках – **Інтеграція до ЄС**
15. Комітет з питань молоді і спорту – Комітет з молоді і спорту, у графіках – **Молоді і спорту**
16. Комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки – у графіках – **Національної безпеки**
17. Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування – у графіках – **Організації державної влади**
18. Комітет з питань освіти, науки та інновацій – у графіках – **Освіти**
19. Комітет з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин – у графіках – **Права людини**

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

---

20. Комітет з питань правової політики – у графіках – **Правової політики**
21. Комітет з питань правоохоронної діяльності – Комітет з правоохоронної діяльності, у графіках – **Правоохоронної діяльності**
22. Комітет з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України – **Комітет з питань Регламенту, регламентний комітет**, у графіках – **Регламенту**
23. Комітет з питань свободи слова – **Комітет зі свободи слова**, у графіках – **Свободи слова**
24. Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів – **Комітет з соціальної політики**, у графіках – **Соціальної політики**
25. Комітет з питань транспорту та інфраструктури – **Комітет з транспортної політики**, у графіках – **Транспорту та інфраструктури**
26. Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики – у графіках – **Фінансів**
27. Комітет з питань цифрової трансформації – у графіках – **Цифрової трансформації**
28. Фракція Політичної партії «Слуга народу» – **Фракція «Слуга народу», Слуга народу**
29. Фракція Політичної партії «Опозиційна платформа – за життя» у Верховній Раді України – **Фракція «Опозиційна платформа – за життя», Опозиційна платформа – за життя, ОПЗЖ**
30. Фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» у Верховній Раді України – **Фракція «Батьківщина», Батьківщина**
31. Фракція політичної партії «Європейська солідарність» – **Фракція «Європейська солідарність», Європейська солідарність, ЄС**
32. Фракція Політичної Партії «Голос» у Верховній Раді України дев'ятого скликання – **Фракція «Голос», Голос**
33. Депутатська група «Партія «За майбутнє» – **Група «Партія «За майбутнє», група «За майбутнє», За майбутнє**
34. Депутатська група «Довіра» – **Група «Довіра», Довіра**

Протягом 6 сесії було зареєстровано **582** законопроекти, у залі пленарних засідань розглянуто **231** законопроект, з них прийнято **111** законів. Ще 3 прийнятих законопроекти було ветовано, а щодо 1 були підтримані пропозиції Президента.

Зменшення кількості зареєстрованих законопроектів вже стало тенденцією. Можна говорити про **зменшення законодавчого спау** та зменшення тиску на структурні підрозділи, які відповідають за попереднє опрацювання законопроектів. За 6 сесію зареєстровано приблизно на 150 законопроектів менше, порівняно з аналогічним періодом четвертої сесії (що також проходила восени-взимку). В контексті зменшення законодавчого спау звертає на себе увагу зростання частки законопроектів та законів, що мають велику кількість підписантів. Для 6 сесії 50% законопроектів (зареєстрованих протягом 6 сесії) та 70% ухвалених законів мають більше 8 підписантів. Для порівняння, для 5 сесії ці показники склали 43% законопроектів та 62% ухвалених законів, а для 1-2 сесій це 26% законопроектів та 46% ухвалених законів. **Більша кількість підписантів може свідчити про кращу пропрацьованість законопроектів та їх узгодженість на етапі підготовки.**

За 6 сесію було **прийнято незвично малу кількість законів – лише 111**. Це приблизно відповідає рівню 3 сесії, що проходила в умовах початку пандемії та локдауну. Однією з ймовірних причин зменшення є кадрові перестановки в керівництві ВРУ. У порівнянні з попередньою сесією, частка законів, ініційованих Президентом України, дещо зменшилася (з 19% до 14%). А от частка законів, ініційованих депутатами від фракції «Слуга народу» навпаки збільшилася (з 47% до 57%).

Частка законопроектів, прийнятих в другому читанні та в цілому, в порівнянні з 5 сесією, не змінилася – **два з трьох за-**

конопроектів проходять два читання. Це хороша тенденція, що зберігається з початку IX скликання. В цьому відношенні IX скликання виглядає краще за VIII. В першому читанні та в цілому приймається кожен третій законопроект. **Жоден законопроект не пройшов три читання.** Майже всі законопроекти, що приймалися в першому читанні, ініційовані народними депутатами. Ініційовані урядом чи Президентом законопроекти, що приймалися в першому читанні, це майже виключно ратифікації та міжнародні угоди. Натомість законопроекти (крім ратифікацій) уряду та Президента приймалися, як правило, в другому читанні.

Зріс час проходження законопроектів від реєстрації до ухвалення. Це зростання відбулося нерівномірно. В середньому, для ухвалення законопроекту в першому читанні потрібно 102 дні, а для ухвалення в другому – 300 днів. Зростання часу від першого читання до прийняття в другому вказує на **розбалансування законодавчого процесу та механізму формування порядку денного.**

6 сесія вкотре показала **слабкі позиції уряду в системі вироблення рішень.** Його законопроекти, в середньому, найдовше (130 днів) з представників влади очікують на висновки комітетів до першого читання. Законопроекти уряду найдовше (132 дні для першого читання та 359 днів для другого) проходять шлях від реєстрації до прийняття в цілому. Найдовше (190 днів) законопроекти уряду також проходять від першого читання до прийняття в другому та в цілому. Така ситуація склалася саме під час 6 сесії. Раніше урядові законопроекти проходили швидше за депутатські. Ще одна ознака слабких позицій уряду – лише кожен п'ятий закон був ініційований урядом. У порівнянні з іншими скликаннями ця частка зменшилася.

Розподіл пленарного часу яскраво демонструє домінування «партії влади». **Законопроекти Слуги народу, уряду та президента разом забрали 93,3% всього пленарного часу.** Цей рівень не змінився в порівнянні з попередньою сесією. Для законопроектів меншості залишається менше 7% пленарного часу.

У 6 сесії збільшився час, потрібний на розгляд законопроекту у сесійній залі. Наприклад, половина законів, прийнятих в першому читанні, потребує більше 15 хвилин розгляду, а у попередніх двох сесіях це було 2-3 хвилини. Такі дані вказують на дві особливості 6 сесії. По-перше, значно **зменшилася частка законопроектів, щодо яких є умовний консенсус**, коли фракції та групи не заперечують проти прийняття законопроекту і не вважають за потрібне висловити свою позицію з трибуни. По-друге, схоже, що **депутати почали більш уважно і детально розглядати законопроекти.** Однак можливо, що зміна типового часу на розгляд законопроектів у сесійній залі пов'язана зі зміною керівництва Верховної Ради. Нове керівництво або по-іншому модерує обговорення, або ще не набуло достатнього досвіду для попереднього узгодження¹ позицій фракцій та груп.

Моніторинг показав також **значну різницю у завантаженості комітетів.** Середня швидкість надання висновків відрізняється в окремих комітетах у 10 разів. Найбільш завантаженими є Комітет з соціальної політики (6,79 висновків на 1 депутата) та Комітет з правоохоронної діяльності (2,79 висновки на 1 депутата). Комітет зі свободи слова взагалі не має законопроектної роботи як головний комітет. За все скликання на нього розписано всього 4 постанови. Низьке навантаження на 1 депутата та на 1 працівника секретаріату мають також Комітет з молоді і спорту (0,47 висновка на 1 депутата), Комітет з транспортної політи-

ки (0,41 висновка на 1 депутата) та Комітет з аграрної політики (0,33 висновка на 1 депутата). Ці показники, звісно, не враховують контрольну функцію чи відповіді на запити громадян. Однак загальний тренд зрозумілий – значна різниця в навантаженні спонукає **переглянути предмети відання, кількість членів та розподіл кадрових ресурсів серед комітетів ВРУ.**

У 6 сесії **кількість порушень Регламенту зменшилася, але порушення все ще наявні, і в немалій кількості.** Наприклад, кожен третій закон, прийнятий у другому читанні, має порушення, пов'язані з ознайомленням з зауваженнями ГЮУ та порівняльною таблицею до другого читання. Крім цього, у 6 сесії були непоодинокими (до 6) випадки, коли законопроекти приймалися в день надання того чи іншого супровідного документу. Це ускладнює належне ознайомлення з такими документами. Наявне систематичне порушення строків розгляду пропозицій президента до ветованих законопроектів.

Деякі аспекти 6 сесії вирізняють її з поміж інших. Наприклад, це відсутність будь-яких посад у народного депутата – Д. Разумкова, звільнення якого підсвітило невідповідність Регламенту чинній Конституції. Також 6 сесія є першою, коли не було прийнято жодного закону, зареєстрованого у попередньому (VIII) скликанні.

Дивна ситуація склалася з непідписанням прийнятих законопроектів президентом. Деякі законопроекти не підписуються ні Президентом, ні іншим (прямо не визначеним Конституцією) суб'єктом. Вони ніби губляться і залишаються в підвішеному стані. Наразі таких «підвішених» законопроектів вже 12, один з яких був прийнятий протягом 6 сесії.

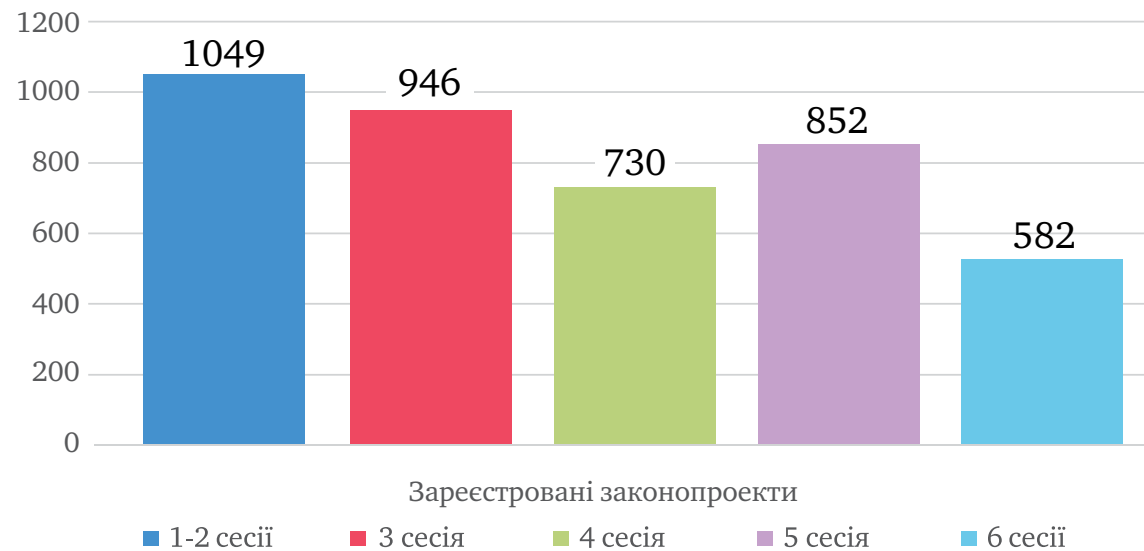
¹Тобто узгодження, яке відбувається поза сесійною залюю, на нарадах голів фракцій.

ЗАКОНОТВОРЧА АКТИВНІСТЬ

Зареєстровані законопроекти

За 6 сесію зареєстровано 582 проекти законів². Порівнюючи з іншими сесіями, ця кількість зменшилася. Зареєстровано приблизно на 150 законопроектів менше, якщо порівнювати з аналогічним періодом четвертої сесії (що також проходила восени-взимку). Зменшення кількості зареєстрованих законопроектів вже стало тенденцією. **Тож можна говорити про зменшення законодавчого спаму та зменшення тиску на структурні підрозділи, які відповідають за попереднє опрацювання законопроектів.**

Кількість зареєстрованих законопроектів за сесіями

² Без врахування пропозицій Президента

³ Якщо спиратися на сайт відкритих даних, який враховує законопроекти, зареєстровані у міжсесійний час, законопроекти з попереднього скликання та по-іншому рахує пропозиції Президента, то кількість законопроектів за сесіями така: 1-2 сесії – 1206 законопроектів, 3 сесія – 1108 законопроектів, 4 сесія – 725 законопроектів, 5 сесія – 934 законопроекти, 6 сесія – 582 законопроекти. Однак такі дані лише посилюють тезу про зменшення законодавчого спаму.

Зареєстровані законопроекти за ініціаторами

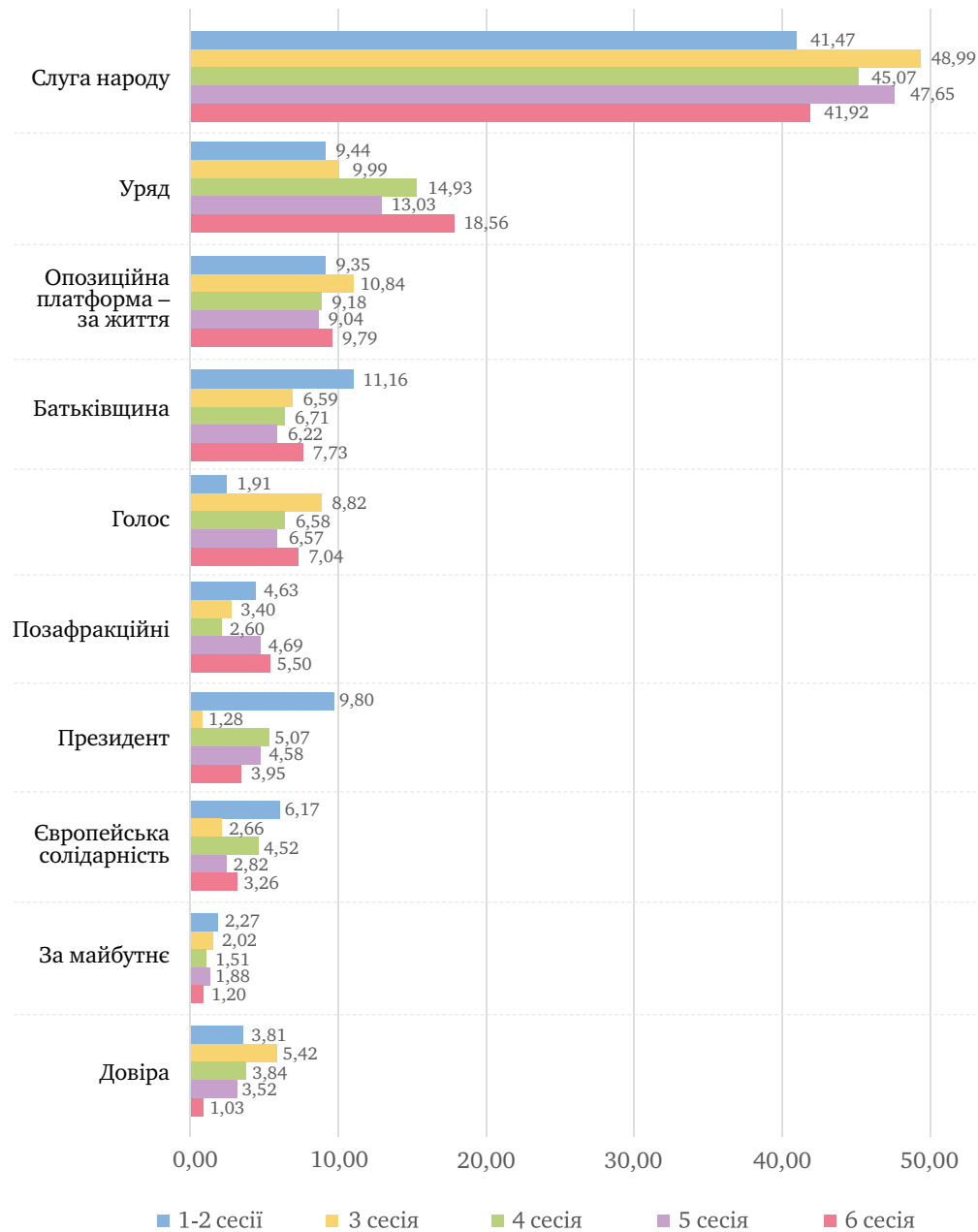
Ініціатор ⁴	Кількість зареєстрованих законопроектів (відсоток від загальної кількості законопроектів)
Фракція «Слуга народу»	244 (42%)
Кабінет Міністрів України	108 (19%)
Фракція «Опозиційна платформа – за життя»	57 (10%)
Фракція «Батьківщина»	45 (8%)
Фракція «Голос»	244 (42%)
Президент України	108 (19%)
Позафракційні	57 (10%)
Фракція «Європейська Солідарність»	45 (8%)
Група «Довіра»	7 (1%)
Група «Партія «За майбутнє»	6 (1%)

Кількість законопроектів, що зареєстровані урядом, незмінна протягом останніх трьох сесій. Вона тримається на рівні 108-111 законопроектів. Незмінна кількість урядових законопроектів забезпечує зростання їхньої частки на тлі зменшення кількості депутатських ініціатив. Така ситуація створює передумови для майбутнього зростання частки ініційованих урядом законів.

Більшість фракцій, груп та позафракційні депутати скоротили в 1,2-1,7 рази кількість зареєстрованих законопроектів, якщо порівнювати з попередніми двома сесіями. Найбільше зниження відбулося у групи «Довіра», де кількість зареєстрованих законопроектів знизилася з 28-30 в попередніх двох сесіях до 7 в шостій сесії (тобто в п'ять разів). В абсолютному вимірі найбільше зменшення відбулося у фракції «Слуга народу», в якій зареєстровано на 85 законопроектів менше, ніж за 4 сесію, і на 162 законопроекти менше, ніж за 5 сесію.

Єдиний, хто збільшив кількість законопроектів, якщо порівнювати з 4 (тобто аналогічною осінньо-зимовою) сесією, це – Президент, який зареєстрував 32 законопроекти за 6 сесію (за 4 сесію – 19). Попри зменшення, лідером за кількістю законопроектів все ще є фракція «Слуга народу». Кількість законопроектів від цієї фракції переважає кількість законопроектів, зареєстрованих всіма іншими народними депутатами разом узятих.

⁴ Для спрощення тут і далі в подібних таблицях використовується термін «Ініціатор». Це дійсно так, якщо йдеться про уряд та президента. Фракції ВРУ не мають права законодавчої ініціативи, тому, коли йдеться про фракції, це треба розуміти як те, до якої фракції чи групи належить перший підписант (ініціатор) з числа народних депутатів.

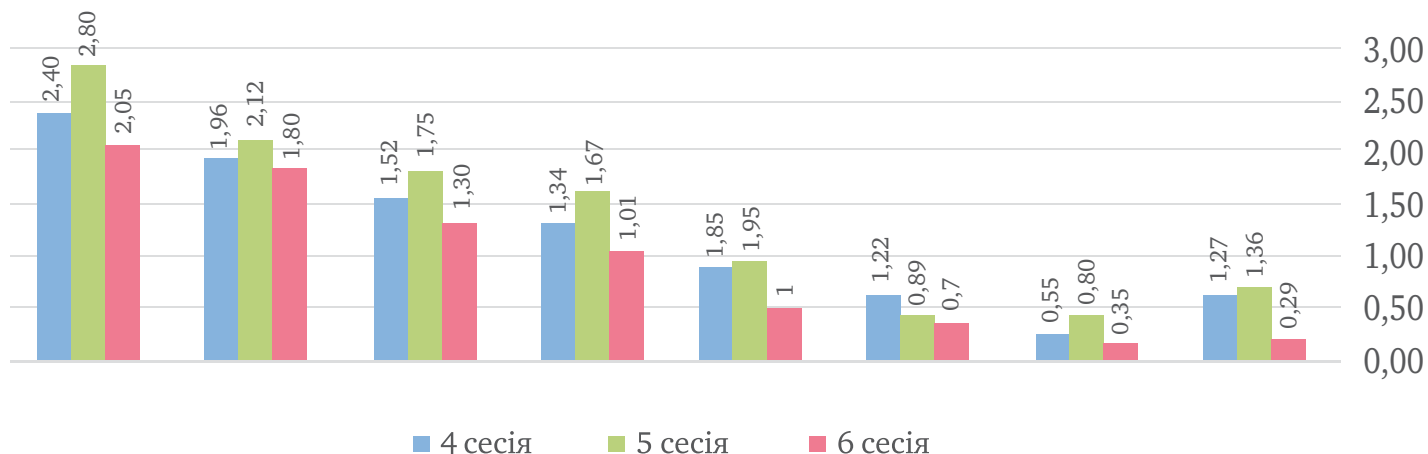

Зареєстровані законопроекти за суб'єктами та за сесіями у %

Приналежність законопроекту визначалася за фракційною приналежністю ініціатора. Для депутатів ініціатором вважається перший підписант законопроекту. Цей метод має свої обмеження, однак саме ним користуються, зокрема, і в Апараті ВРУ. До того ж ч. 3 ст. 90 Регламенту прямо визначає ініціатором законопроекту того депутата, чий підпис зазначено першим. Однак, якщо визначати фракційну приналежність законопроекту за фракційною приналежністю найбільшої кількості підписантів, тоді фракційна приналежність зміниться лише для 4,5% законопроектів, зареєстрованих протягом 6 сесії⁵.

⁵ Для 5 сесії цей показник склав 6%.

Якщо розглядати кількість законопроектів на 1 депутата, то показники всіх фракцій та груп теж зменшилися. Найбільшу кількість законопроектів на 1 депутата продовжують реєструвати фракції «Голос» (2,05 законопроекти на 1 депутата) та «Батьківщина» (1,8). Приблизно однакову кількість законопроектів на 1 депутата реєструють фракції «ОПЗЖ» (1,3), «Слуга народу» (1,01) та позафракційні (1). Фракція «Європейська Солідарність» реєструє 0,7 законопроекту на 1 депутата, випередивши за цим показником групи «Довіра» (0,35) та «За майбутнє» (0,29), хоча в попередні дві сесії група «За майбутнє» випереджала ЄС.

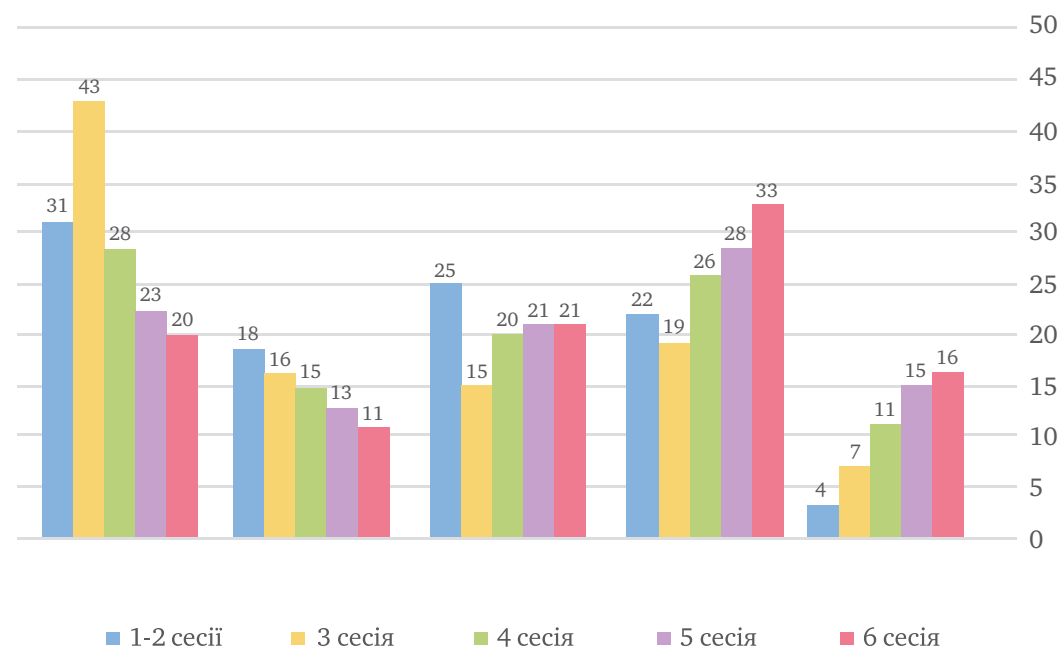
Такі дані показують бажання фракцій меншості бути поміченими на фоні домінування монобільшості. Для прикладу, ОПЗЖ активно реєструє альтернативні законопроекти – 38 з 57 (67%) їх законопроектів є альтернативними. Це дозволяє їм більш активно брати участь при розгляді законопроектів у залі пленарних засідань. Цікаво, що сформовані мажоритарними депутатами групи (Довіра та За майбутнє) не ставлять собі за мету мати позахмарну кількість виступів з трибуни і тому не реєструють великої кількості законопроектів, особливо альтернативних. Адже це не веде до збільшення популярності мажоритарного депутата на своєму окрузі. Фракції ж формуються однойменними партіями, які зацікавлені в своїй популяризації. Виняток у цьому відношенні становить Європейська Солідарність. Хоча вона й збільшила кількість законопроектів на одного депутата в порівнянні з попередньою сесією, однак показник позафракційних депутатів все ще вище ніж у ЄС.

Варто наголосити, що **кількість законопроектів на одного депутата не може слугувати показником ефективності. Це є радше показник, що дозволяє краще зрозуміти характеристики фракцій та груп.** Тут свідомо не наводиться кількість законопроектів конкретних депутатів, оскільки це сприймається ними як показник ефективності своєї роботи, що спонукає їх реєструвати більше законопроектів, нехтуючи якістю. Як результат – збільшення законодавчого спаму.

Зареєстровані законопроекти за групами підписантів

Групи за кількістю підписантів законопроектів – народних депутатів	Кількість законопроектів за 6 сесію, ініційованих депутатами (відсоток від загальної кількості депутатських законопроектів)
1	87 (20%)
2-3	48 (11%)
4-7	92 (21%)
8-22	144 (33%)
23+	71 (16%)

Розподіл законопроектів за кількістю підписантів у %

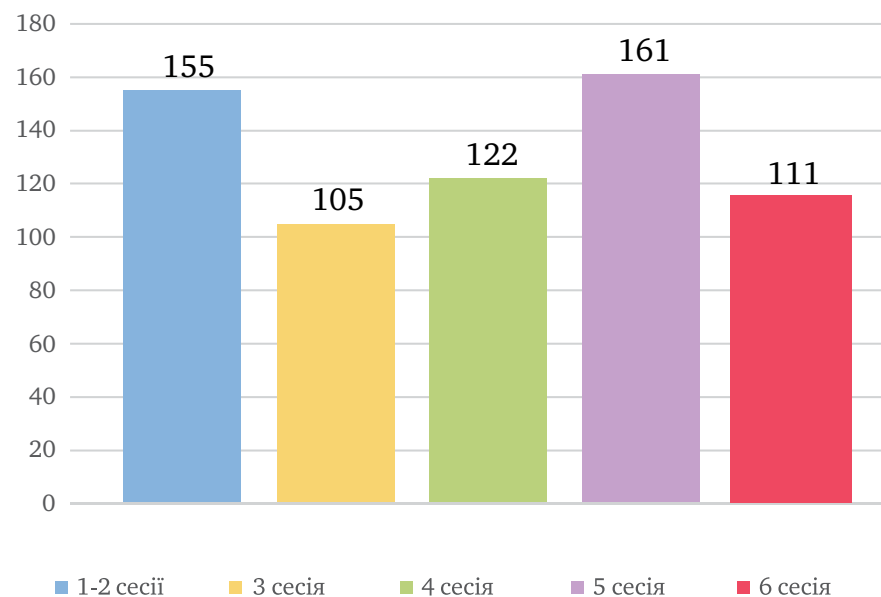
Щодо кількості підписантів бачимо позитивний тренд – зменшення частки законопроектів з 1 та 2-3 підписантами і збільшення частки законопроектів з великою кількістю (більше 8) підписантів. Найбільшою групою вже другу сесію є група з кількістю підписантів 8-22, кожен третій законопроект має саме таку кількість підписантів. Рекорд цієї сесії – 135 підписантів в одному законопроекті⁶. Більша кількість підписантів веде до кращої пропрацьованості законопроектів, зростання рівня консенсусності та є ознакою зменшення законодавчого спаму.

⁶Проект Закону про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період № 6013 від 09.09.2021. Ініціатор (перший підписант) – Руслан Стефанчук.

Прийняті закони

За 6 сесію в цілому було прийнято 111 законів⁷. Кількість прийнятих законів, таким чином, зменшилася в порівнянні з обома попередніми сесіями. До обставин, що ускладнили роботу Верховної Ради можна віднести зміну керівництва парламенту, пов'язану з цим політичну нестабільність та чергову хвилю коронавірусу

Ще 3 законопроекти були прийняті, але потім на них наклав вето президент. Пропозиції президента⁸ до цих законопроектів наразі не розглянуто. Ще щодо 1 ветованого законопроекту пропозиції президента (надані ще влітку 2021 р.) були прийняті протягом 6 сесії.

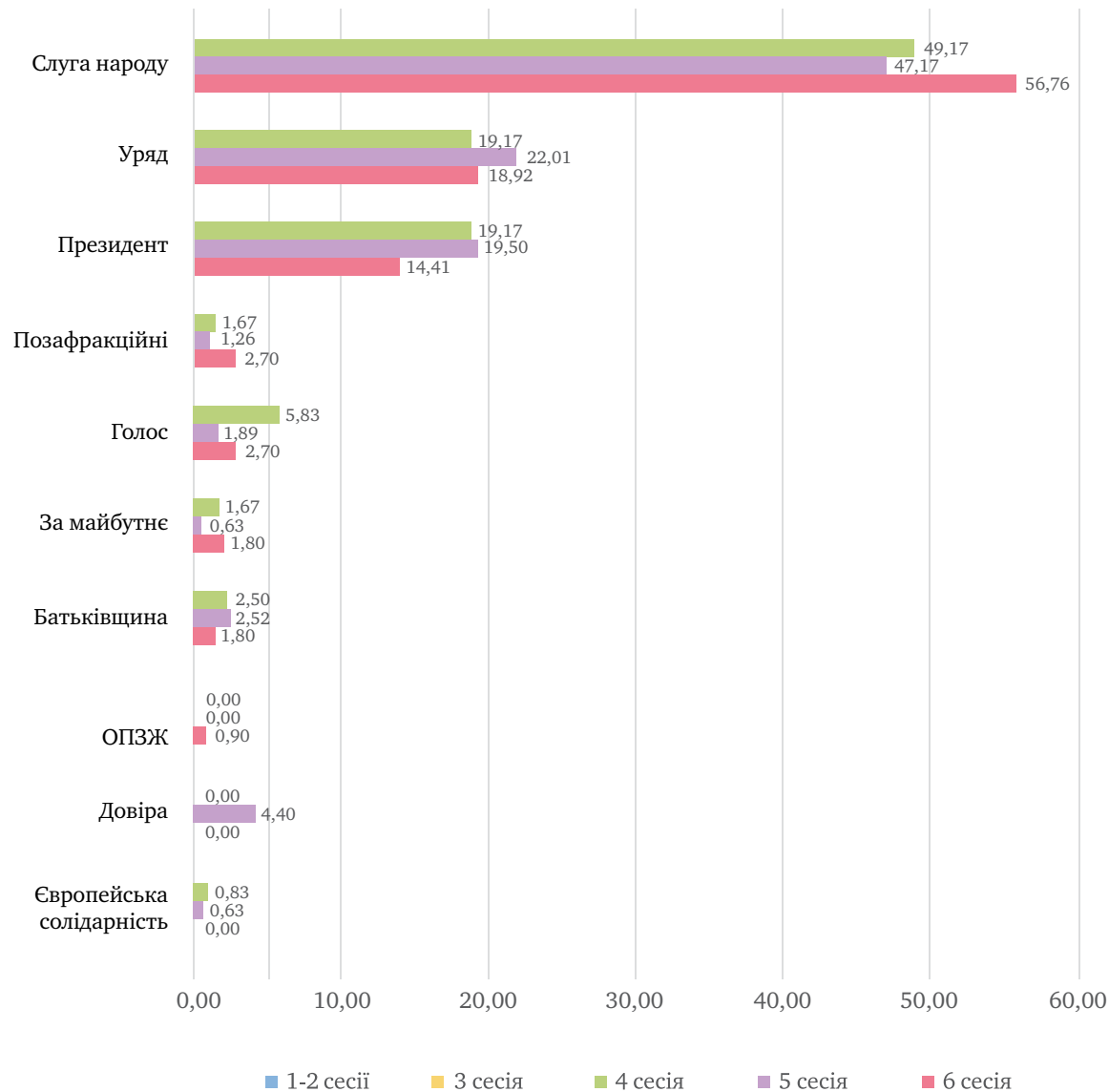
⁷ Без врахування тих, на які накладено вето.

⁸ Пропозиції президента виокремлені в окрему групу, тому що під одним реєстраційним номером законопроекту ховається одразу декілька повноцінних процедур. Якщо президент накладає вето на проект закону, прийнятий ВРУ, то цей проект закону потрібно знову опрацювати в комітетах, готувати окремі супровідні документи (порівняльні таблиці, експертні висновки тощо), потрібно проводити нове обговорення та голосування за цей законопроект у залі пленарних засідань. Більше того, такий проект закону можна відправити на доопрацювання і запустити ще одне коло підготовки. Тобто після накладення вето, фактично, проводиться ще одна процедура підготовки та розгляду законопроекту. Тому такі законопроекти виділяються в окрему групу.

Прийняті закони за ініціаторами

Ініціатор	Кількість законів (відсоток від загальної кількості законів)
Фракція «Слуга народу»	63 (56,7%)
Кабінет Міністрів України	21 (18,9%)
Президент України	16 (14,4%)
Позафракційні	3 (2,7%)
Фракція «Голос»	3 (2,7%)
Група «Партія За майбутнє»	2 (1,8%)
Фракція «Батьківщина»	2 (1,8%)
Фракція «Опозиційна платформа – за життя»	1 (0,9%)

Прийняті закони за суб'єктами та за сесіями у %

Частка ухвалених законів, ініційованих Президентом, – зменшилася на 5%. На 3% зменшив свою частку уряд, однак в цілому його позиції не надто змінилися – приблизно кожен п'ятий ухвалений закон – урядовий. Натомість члени фракції «Слуга народу» на 10% збільшили свою частку серед ухвалених законів, досягнувши значення у 56,7%. Члени всіх інших фракцій та груп ініціювали всього 10 законів, загалом відтворюючи тренд останніх двох сесій. Уваги заслуговує результати групи «Довіра» та фракцій ЄС та ОПЗЖ. Члени «Довіри» та ЄС не стали ініціаторами жодного ухваленого за 6 сесію закону. Хоча протягом 5 сесій «Довіра» була ініціатором аж 7 законів. А депутат від ОПЗЖ вперше за три останні сесії став ініціатором ухваленого закону. Частка уряду вчергове засвідчує слабкі урядові позиції як суб'єкта вироблення політики.

Серед незвичних особливостей 6 сесії треба відзначити відсутність прийнятих законопроектів, що були перенесені з попереднього, VIII скликання.

Прийняті закони за суб'єктами та за сесіями у %

Продовжує зростати частка груп з великою кількістю підписантів, в той час як частка груп з малою кількістю підписантів – падає. Особливо зростає частка (до 23%) групи законів-деклярацій⁹, що мають 23 і більше підписантів. Така тенденція може свідчити про збільшення рівня взаємопорозуміння депутатів, кращу пропрацьованість законопроектів та зменшення законодавчого спаму.

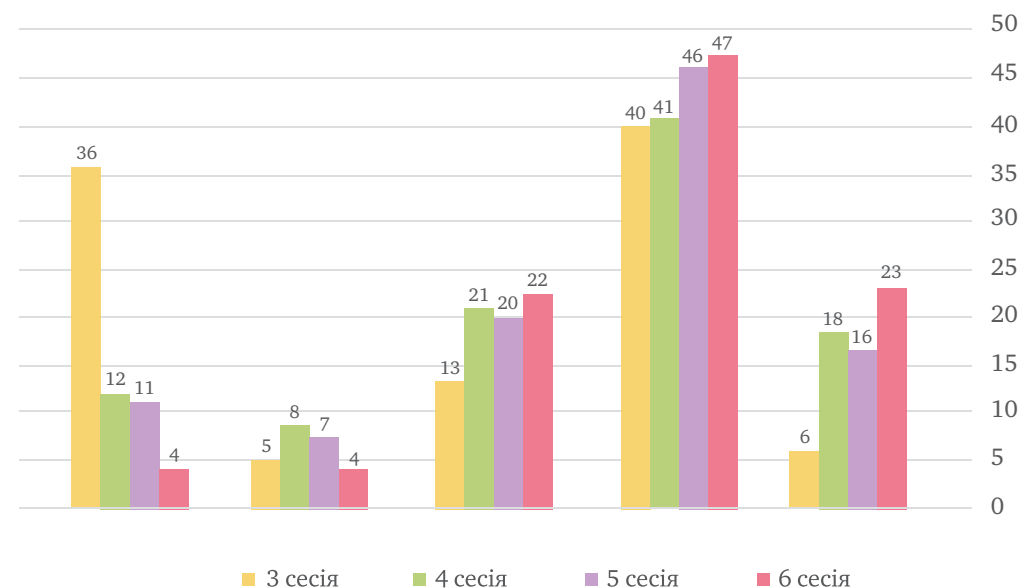
Частка груп з великими кількостями підписантів для прийнятих законів – більша, ніж частка аналогічних груп для зареєстрованих законопроектів. Перші ж дві групи (з малою кількістю підписантів) непропорційно слабо представлені серед переліку груп підписантів законів. **Отже, законопроекти, внесені великими групами депутатів, з більшою ймовірністю стануть законами.**

Найбільше підписантів має Закон про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні № 5376 від 14.04.2021. Він має 63 підписанти.

⁹ Законопроекти, що подані великою кількістю депутатів, більшість з яких очевидно не брали участі у розробці таких законопроектів. Велика кількість підписантів в таких законах має бути політичною легітимацією та вираженням підтримки законопроекту.

Групи за кількістю підписантів – народних депутатів, для прийнятих законів	Кількість законів за 6 сесію, поданих депутатами (відсоток від загальної кількості депутатських законів)
1	3 (4%)
2-3	3 (4%)
4-7	16 (21,6%)
8-22	35 (47,3%)
23+	17 (23%)

Розподіл ухвалених законів за кількістю підписантів у відсотках

Узагальнена інформація про законотворчу активність ініціаторів

Ініціатор	Кількість зареєстрованих законопроектів (відсоток від загальної кількості зареєстрованих)	Кількість розглянутих у залі законопроектів (відсоток від загальної кількості розглянутих)	Кількість прийнятих законів (відсоток від загальної кількості прийнятих)
Фракція «Слуга народу»	244 (42%)	111 (48%)	63 (56,7%)
Кабінет Міністрів України	108 (19%)	49 (21%)	21 (18,9%)
Президент України	32 (6%)	18 (8%)	16 (14,4%)
Фракція «Голос»	41 (7%)	13 (6%)	3 (2,7%)
Позафракційні	23 (4%)	5 (2%)	3 (2,7%)
Фракція «Батьківщина»	45 (8%)	10 (4%)	2 (1,8%)
Група «Партія» За майбутнє»	6 (1%)	6 (3%)	2 (1,8%)
Фракція «Опозиційна платформа – за життя»	57 (10%)	14 (6%)	1 (0,9%)
Фракція «Європейська солідарність»	19 (3%)	3 (1%)	0 (0%)
Група «Довіра»	7 (1%)	2 (1%)	0 (0%)
Всього	582 (100%)	231 (100%)	111 (100%)

Уряд займає приблизно однакову частку зареєстрованих, розглянутих та прийнятих законопроектів. А от фракція «Слуга народу» та Президент України мають більшу частку розглянутих, ніж зареєстрованих, і більшу частку прийнятих, ніж розглянутих. Дзеркальною є ситуація фракцій та груп меншості – частка прийнятих законопроектів менша за частку розглянутих, а частка розглянутих менша за частку зареєстрованих. Особливо виділяються в цьому відношення фракції «Батьківщина» та «Опозиційна платформа – за життя». Частково це пояснюється частою реєстрацією альтернативних законопроектів.

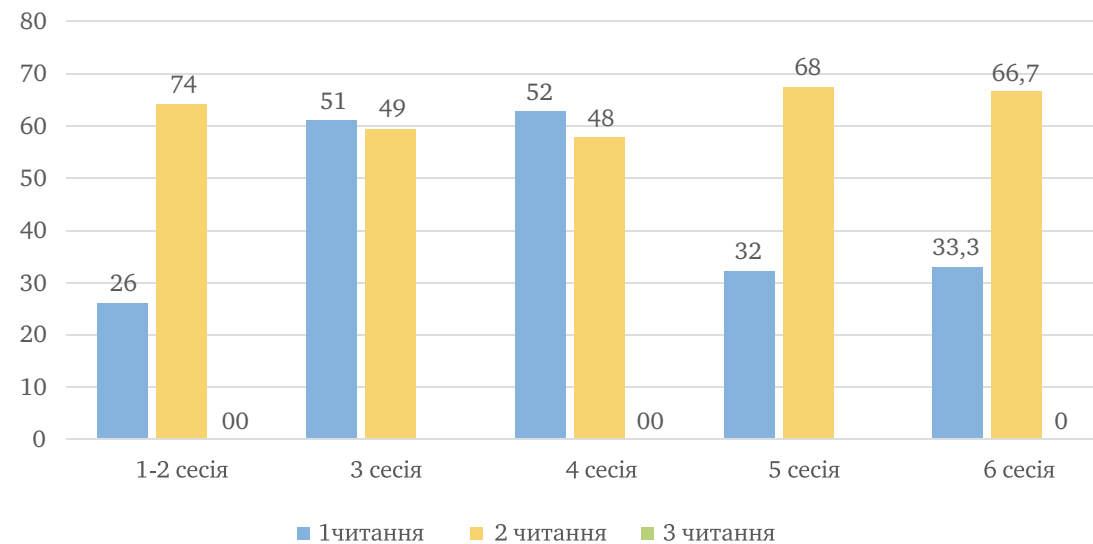
ЗАКОНОТВОРЧА АКТИВНІСТЬ

Кількість законів за читаннями

Дві третини законів протягом 6 сесії приймалися у другому читанні, а третина в першому читанні та в цілому. Жоден законопроект не пройшов три читання¹⁰. Ця ситуація майже ідентична 5 сесії. Два читання дозволяють краще підготувати законопроект, виправити недоліки та помилки, наявні при першому читанні.

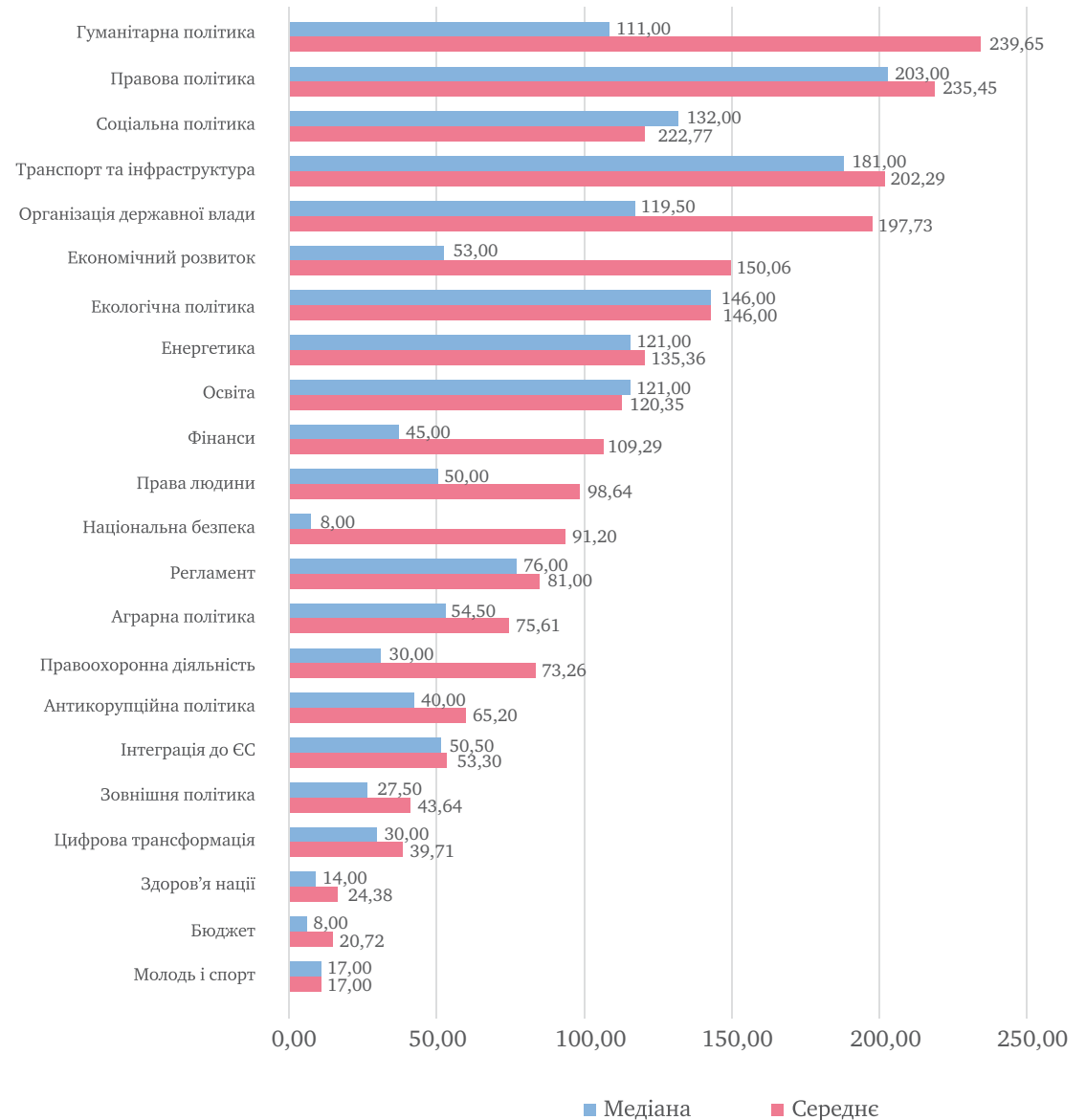
Відсоткове (%) співвідношення законів за читаннями прийняття

¹⁰ Відповідно до ч. 1 ст. 102 Регламенту – «Законопроекти розглядаються Верховною Радою, як правило, за процедурою трьох читань». Детальніше про особливості застосування третього читання читайте за посиланням - <https://parliament.org.ua/2021/09/29/analitika-dnya-tretye-chitannya-zajve/>

Строки надання висновків головних комітетів до першого читання

Час надання висновків головних комітетів на законопроекти¹¹ дозволяє оцінити одразу декілька важливих показників. У розрізі комітетів, час від реєстрації до надання першого висновку комітетом характеризує навантаження на комітети, їх працездатність та дозволяє в загальних рисах спрогнозувати швидкість попереднього опрацювання того чи іншого законопроекту залежно від його головного комітету. У розрізі ініціаторів час надання висновків характеризує прихильність членів комітетів до того чи іншого ініціатора та поглиблює прогностичні можливості швидкості попереднього опрацювання. Нарешті, час, потрібний для отримання першого висновку головного комітету разом з даними щодо загального проходження законопроектів, дозволяє краще зрозуміти цілісну динаміку проходження законопроектів.

¹¹ Наведені дані стосуються лише тих випадків, коли висновки надавалися. Розраховувався час між датою реєстрації законопроекту та датою надання першого висновку головного комітету, враховуючи висновки про включення до порядку денного. Цей вид висновків враховувався, оскільки при їх наданні комітет фактично вже розглядає законопроекти по суті.

Швидкість надання висновків дуже різниться залежно від комітету. Різниця в окремих випадках досягає десятикратного розміру. З огляду на завантаженість¹², логічним виглядає відносно довгий час надання висновків Комітетом з соціальної політики. Взагалі навантаження і швидкість надання висновків в більшості випадків співвідносяться. Однак є два добре помітних винятки. Комітет з питань правоохоронної діяльності, незважаючи на значне навантаження, надає свої висновки відносно швидко. А Комітет з питань транспорту та інфраструктури навпаки, попри низьке навантаження, відносно повільно надає висновки до законопроектів.

Суб 'єкт подання	Середня кількість днів	Медіанна ¹³ кількість днів
Кабінет Міністрів України	129.50	74
Народний депутат України	143.17	91.5
Президент України	41.67	37

Швидкість надання висновку різниться також і в залежності від ініціатора. Найшвидше отримують висновки законопроекти президента. Половина всіх його законопроектів потребує трохи більше місяця для отримання висновку. Натомість показники Кабміну і народних депутатів схожі і відрізняються всього на 14 днів. У середньому, обом суб 'єктам треба 3-4 місяці, щоб комітет надав висновок на їхній законопроект.

Ситуація деталізується, якщо враховувати, до яких фракцій і груп належать народні депутати. **Законопроекти фракції «Слуга народу» отримують висновки швидше, ніж урядові. Найшвидше висновки так само отримують президентські законопроекти¹⁴.** Для фракцій та груп меншості швидкість отримання висновків комітету досить повільна і складає в середньому 6-7 місяців. Така ситуація досить логічна з точки зору лідируючої ролі Президента України в сучасній політичній системі та наявності пропрезидентської більшості. **Водночас, ці дані свідчать і про слабкі позиції уряду, законопроекти якого розглядаються найповільніше серед владної тріади президент-пропрезидентська більшість-уряд.**

Фракційна приналежність ініціатора	Середня кількість днів	Медіанна кількість днів
Батьківщина	261,44	161,5
Європейська солідарність	225	157
ОПЗЖ	202,46	122
За майбутнє	197,46	192
Позафракційні	191,71	176
Уряд	129,51	74
Слуга народу	110,68	64
Голос	58,75	12
Президент	41,68	37
Довіра	41,5	41,5

Дивною є ситуація із законопроектами фракції «Голос». 9 з 16 їхніх законопроектів отримали висновки менш ніж за два тижні. Інші 7 – протягом 3-5 місяців. Швидке надання висновків комітетів на їхні законопроекти складно однозначно пояснити¹⁵.

Топ-5 найдовших за кількістю днів проходження від реєстрації до надання першого висновку головного комітету, а також топ-5 найшвидших законопроектів можна знайти у Додатку 1.

Строки надання висновків головних комітетів до другого читання

Швидкість надання висновків комітетів для другого читання¹⁶ є менш показовою через малу кількість цих висновків на один комітет. До цих даних¹⁷ треба ставитися обережно, однак вони теж варті уваги. На тлі інших комітетів виділяються Комітет з аграрної політики та Комітет з питань Регламенту. Обоє мають відносно невелике навантаження і, попри це, відносно довго (особливо Регламентний комітет) надають висновки до другого читання. Ще три комітети: Комітет з антикорупційної політики, Комітет з аграрної політики, Комітет з питань Регламенту, – надають висновки до другого читання значно довше, ніж висновки до першого.

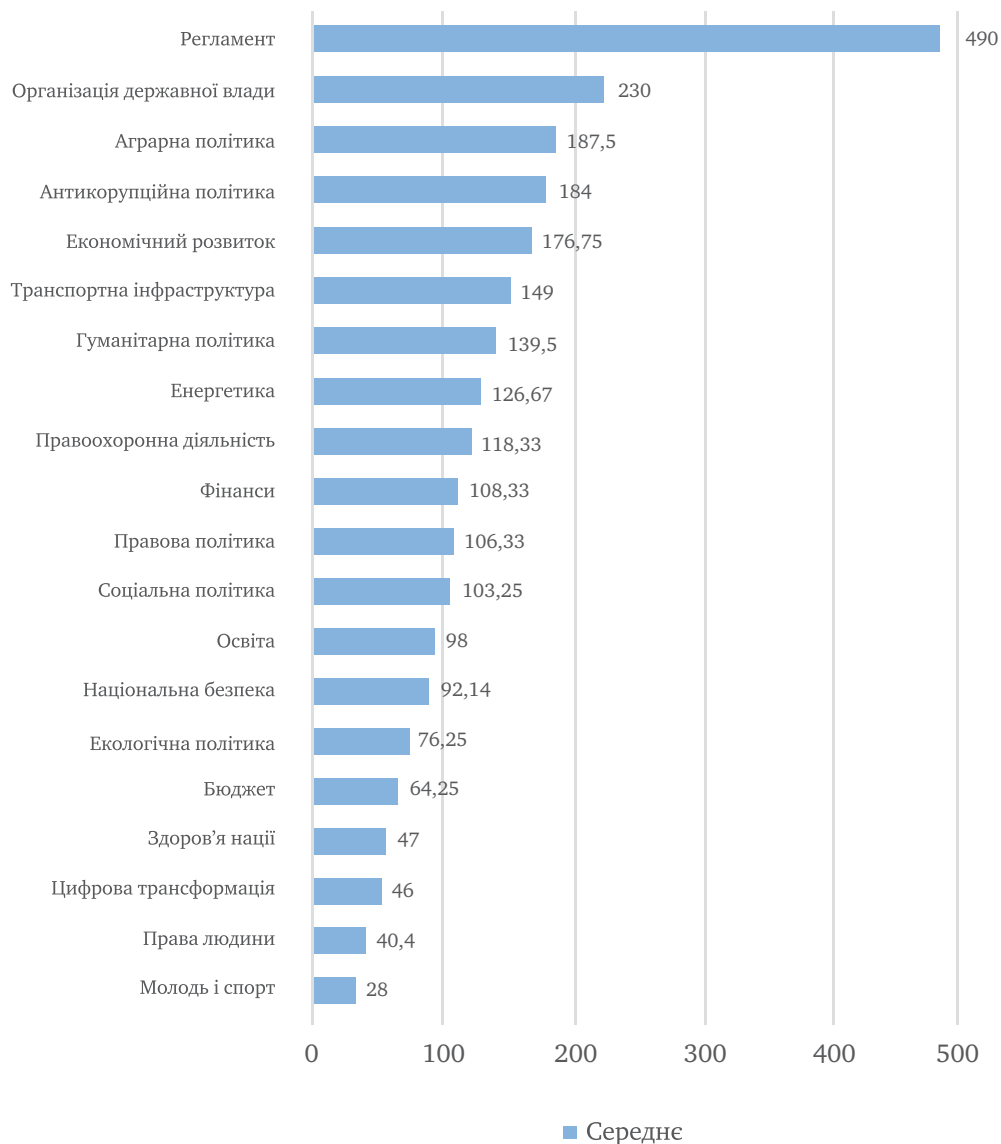
¹⁵ Частково це пояснюється тим, що частина законопроектів стосувалася Бюджету на 2021 р., і подавалися вони під час бюджетного процесу. Частково тим, що інша частина висновків були висновками про включення до порядку денного Комітету з питань правоохоронної діяльності, які подавалися у своїй більшості членом цього комітету. Однак у схожих обставинах законопроекти від депутатів інших фракцій і груп розглядалися довше.

¹⁶ Розраховувалася кількість днів між датою прийняття законопроекту в першому читанні та датою надання першого висновку комітету до другого читання (хоча висновків може бути декілька).

¹⁷ Через малу кількість висновків до другого читання, тут використовується лише середнє значення.

Середня кількість днів від першого читання до надання першого висновку головного комітету до другого читання

Ініціатор	Середня кількість днів
Кабінет Міністрів України	100,36
Народний депутат України	126,23
Президент України ¹⁸	88

Президентські законопроекти найшвидше отримують висновки комітетів до другого читання. Хоча є всього 4 таких висновки, але така ситуація вписується в загальний тренд. Законопроекти народних депутатів, як і для першого читання, отримують висновки довше, ніж законопроекти уряду. Врахування фракційної приналежності не змінює ситуацію. На відміну від висновків до першого читання, висновки до другого читання урядові законопроекти отримують швидше ніж законопроекти фракції «Слуга народу». З точки зору урядово-центричності це позитивна ситуація. Більш детальний фракційний аналіз обмежується малою кількістю законопроектів поданих від цих фракцій.

¹⁸ Варто врахувати, що президент був ініціатором всього 4 законопроектів, щодо яких були надані висновки комітетів до другого читання.

Приналежність ініціатора ¹⁹	Середня кількість днів
Батьківщина	270
ОПЗЖ	133
Слуга народу	126,27
Голос	103,75
Уряд	100,36
Президент	88
За майбутнє	23

Топ-5 найдовших за кількістю днів проходження від першого читання до надання першого висновку головного комітету до другого читання, а також топ-5 найшвидших законопроектів можна знайти у Додатку 2.

Строки проходження законів від реєстрації до прийняття²⁰

Строк на прийняття законів, незалежно від того, в якому читанні вони були ухвалені, в середньому становить 233 дні, медіана – 190 днів (тобто половина законопроектів була прийнята більш ніж за 190 днів, а половина – менше).

Строк від реєстрації до ухвалення в першому читанні та в цілому

Номер сесії	Середня кількість днів	Медіанна кількість днів
1-2 сесія	26	21,5
3 сесія	60	32
4 сесія	75	69
5 сесія	81	65
6 сесія	102	72

Законопроекти від уряду чи президента, що приймалися в першому читанні та в цілому, це майже виключно ратифікації та міжнародні угоди. Лише по 1 законопроекту (серед прийнятих в першому читанні та в цілому) від уряду та президента за 6 сесію не є ратифікаціями. Тому перше читання можна називати депутатським²¹.

¹⁹ Варто враховувати, що велика кількість висновків (більше 20) була надана лише щодо законопроектів уряду та фракції «Слуга народу». Для президента та інших фракцій та груп кількість законопроектів, на які були надані висновки, менше 5. Тому вказане значення можна пояснити збігом обставин.

²⁰ Дані наведені лише щодо законів, які не були ветоані.

²¹ Така ситуація склалася в 6 сесії, однак в попередніх сесіях кількість «звичайних» законопроектів уряду чи президента була більшою.

Якщо розділити депутатські законопроекти за читанням прийняття, то 23% від таких прийнятих законопроектів були прийняті в першому читанні та в цілому. Інші 77% депутатських законопроектів пройшли по два читання.

Тут варто зупинитися на значенні показників, наведених в таблиці. Середня кількість днів між реєстрацією та ухваленням законопроектів з кожною новою сесією буде зростати через прийняття давно зареєстрованих законопроектів, що «припадали пиллом», тому порівняння між собою сесій за цим показником не є досить осмисленим. Тут використовується порівняння швидкості прийняття законопроектів за групами залежно від швидкості прийняття законопроектів. Це дозволяє уникнути впливу за давності законопроектів та побачити детальну картину динаміки прийняття законопроектів. Крім цього, ми використовуємо експериментальний показник «темپ зростання». Цей показник розраховується як середня різниця між різницею децилів²² кількості днів від реєстрації до прийняття п'ятої й четвертої сесій та різницею децилів кількості днів від реєстрації до прийняття шостої та п'ятої сесій. Тобто «темп» характеризує швидкість такого зростання. Наприклад, уявімо, що між першою і другою сесіями в середньому час прийняття законопроектів зріс на 10 днів, а між другою і третьою цей приріст склав 7 днів. Тоді показник, який називається тут темпом буде складати 3 дні, тобто зростання сповільнилося. Якби між другою і третьою сесіями цей приріст

склав 15 днів, то темп склав би 5 днів, а це означало б, що зростання пришвидшилося.

Приблизно 40% законопроектів, прийнятих в першому читанні та в цілому в 6 сесії, розглядали та приймали швидше, ніж під час 5 сесії. Час від реєстрації до прийняття для них зменшився на 2-9 днів. Це стосується тих законопроектів, які ухвалюються найшвидше²³. Водночас для інших 40% законопроектів швидкість, навпаки, впала. Законопроекти, які розглядаються довго, у 6 сесії розглядалися ще довше. Час від реєстрації до ухвалення для таких законопроектів зріс приблизно на 30 днів (в порівнянні з 5 сесією), досягши 100-150 днів. А для тих законопроектів, що приймаються найдовше, час від реєстрації до ухвалення зріс на більш ніж 2 місяці. У середньому темп зростання часу від реєстрації до прийняття законопроекту зріс на 17,5 днів. Отже, загалом час від реєстрації до прийняття законопроектів зріс. І зріс він сильніше, ніж за попередню сесію. Однак для законопроектів, які приймаються відносно швидко²⁴, час від реєстрації до прийняття навіть дещо зменшився. Тому «повільні» законопроекти в шостій сесії приймалися ще повільніше, а «швидкі» ще швидше.

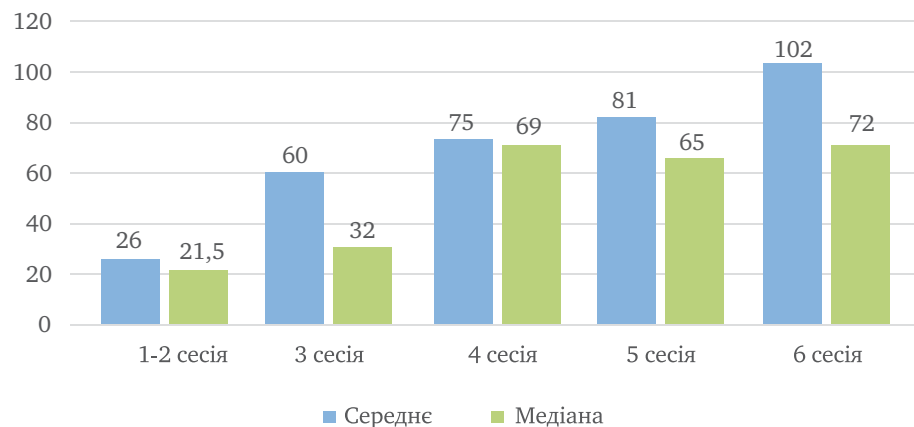
Вже другу сесію поспіль не зафіксовано випадків прийняття законів у день реєстрації законопроекту. У четвертій сесії два закони були прийняті саме таким чином.

²² <https://uk.wikipedia.org/wiki/Квантиль#Дециль>

²³ Тут і далі під швидкими законопроектами розуміються законопроекти, що мають низькі значення показників часу від реєстрації до прийняття (тобто якщо від реєстрації до прийняття пройшло, наприклад, 5 днів, то це швидкий законопроект). Під повільними законопроектами розуміються ті, що мають високі значення відповідних показників (наприклад, 300 днів від реєстрації до прийняття).

²⁴ Час від реєстрації до прийняття яких складає до півтора місяця.

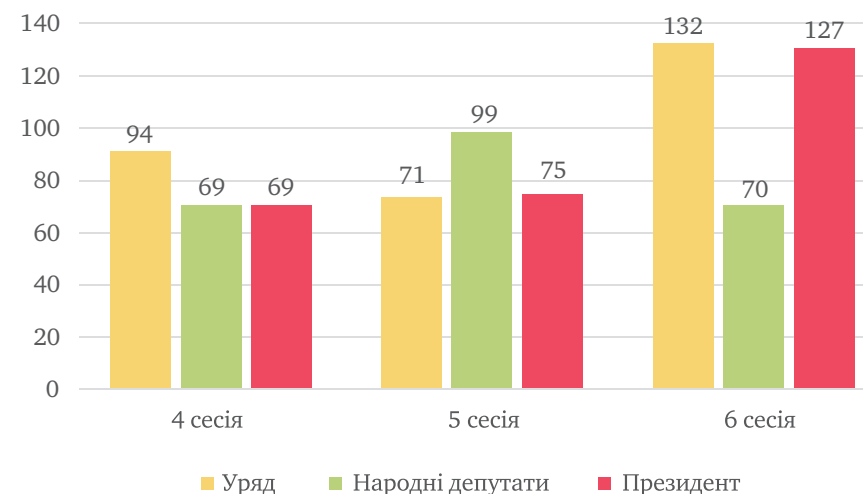
Порівняння сесій за кількістю днів, витрачених для прийняття законопроектів в першому читанні

Суб'єкт ініціювання	Середня кількість днів	Медіанна кількість днів
Кабінет Міністрів України	132	118
Народний депутат України	70 (66 для фракції «Слуга народу»)	43 (43,5 для фракції «Слуга народу»)
Президент України	127	96.5

Топ-5 найдовших за кількістю днів проходження від реєстрації до прийняття у першому читанні та в цілому законопроектів, а також топ-5 найшвидших законопроектів можна знайти у **Додатку 3**.

Середня кількість днів від реєстрації до ухвалення законопроекту в першому читанні за сесіями та суб'єктами

За всіма показниками, законопроекти народних депутатів найшвидше потрапляють до зали пленарних засідань для їх прийняття. Натомість законопроекти Кабміну та Президента по декілька місяців чекають свого розгляду. Насправді, абсолютна більшість таких законопроектів (від президента та уряду) це – ратифікації, а, відповідно, їхні дані відображають те, як швидко розглядаються міжнародні угоди. Щодо депутатів, то можна виокремити той факт, що законопроекти від депутатів фракції «Слуга народу» розглядаються дещо швидше за законопроекти від депутатів фракцій меншості. Така ситуація зберігається вже декілька сесій.

Строк від реєстрації до ухвалення в другому читанні та в цілому²⁵

Номер сесії	Середня кількість днів	Медіанна кількість днів
1-2 сесія	47	37
3 сесія	159	173
4 сесія	190	173
5 сесія	259	230
6 сесія	300	258

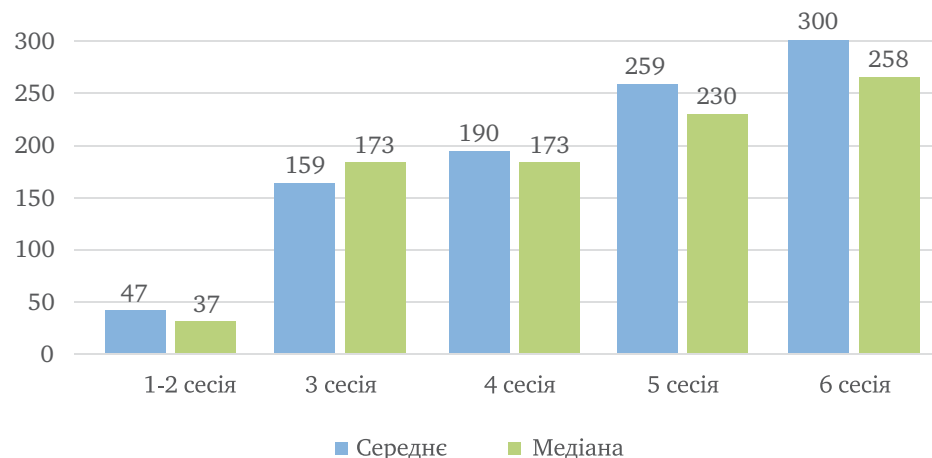
Час від реєстрації до прийняття законопроекту в другому читанні та в цілому в 6 сесії зріс. Причому він зріс як для «швидких», так і для «повільних» законопроектів. Загалом зростання склало 24-55 днів. Найшвидші закони потребували двох місяців для прийняття²⁶. А на прийняття 30% законопроектів потрібно було більше року. Для прийняття трьох законопроектів знадобилося більше 2 років. Однак темп зростання часу від реєстрації до прийняття в другому читанні зменшився, в середньому це зменшення склало 28 днів.

Такі дані означають, що Верховна Рада IX скликання може не встигнути розглянути і прийняти в другому читанні та в цілому частину законопроектів, що зареєстровані у наступних сесіях. Це стосується прогресивних законопроектів, які не мають значного електорального ефекту.

²⁵ Дані наведені лише щодо законів, які не були ветою.

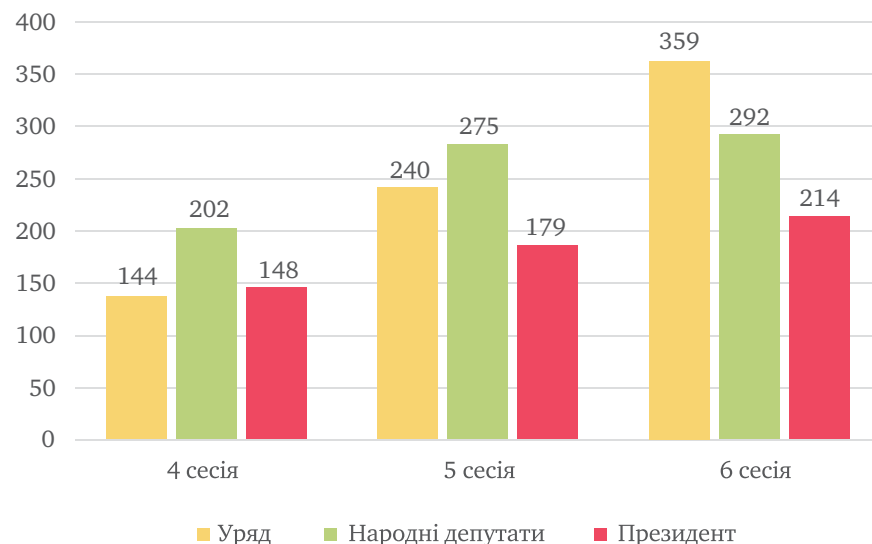
²⁶ Щоправда три бюджетних закони прийняли всього за 24 дні.

Порівняння сесій за кількістю днів, витрачених для прийняття законопроектів в другому читанні

Суб'єкт ініціювання	Середня кількість днів	Медіанна кількість днів
Кабінет Міністрів України	359	342
Народний депутат України	292 (278 для фракції «Слуга народу»)	251 (236 для фракції «Слуга народу»)
Президент України	214	158

Середня кількість днів від реєстрації до ухвалення законопроекту в другому читанні за сесіями та суб'єктами

Кількість днів від реєстрації до ухвалення в другому читанні дозволяє краще зрозуміти характеристики суб'єктів законодавчої ініціативи, адже урядові та президентські законопроекти, ухвалені у першому читанні, це майже виключно ратифікації та міжнародні угоди. А міжнародні угоди мають специфічний процес підготовки, і їх зазвичай приймають пакетними голосуваннями раз-два на сесію. Порівняння показників різних суб'єктів за сесіями дозволяє виокремити декілька тенденцій.

По-перше, це вигідне становище президентських законопроектів на тлі законопроектів інших суб'єктів, причому це становище зберігається незалежно від сесії. По-друге, законопроекти фракції «Слуга народу», незалежно від сесії, приймаються швидше, ніж законопроекти депутатів інших фракцій та груп. 6 сесія позначилася погіршенням позицій уряду. У 4 та 5 сесіях урядові законопроекти приймалися швидше, ніж законопроекти депутатів, включаючи депутатів від фракції «Слуга народу». Однак у 6 сесії урядові законопроекти почали прийматися повільніше, ніж депутатські. Тепер законопроекту від КМУ потрібен в середньому рік щоб стати законом.

Топ-5 найдовших за кількістю днів проходження від реєстрації до прийняття в другому читанні та в цілому законопроектів, а також топ-5 найшвидших законопроектів можна знайти у [Додатку 4](#).

Строк між першим читанням законопроекту та ухваленням його у другому читанні та в цілому²⁷

Номер сесії	Середня кількість днів	Медіанна кількість днів
4 сесія	93	75,5
5 сесія	130	91
6 сесія	168	148

²⁷ Дані наведені лише щодо законів, які не були ветою.

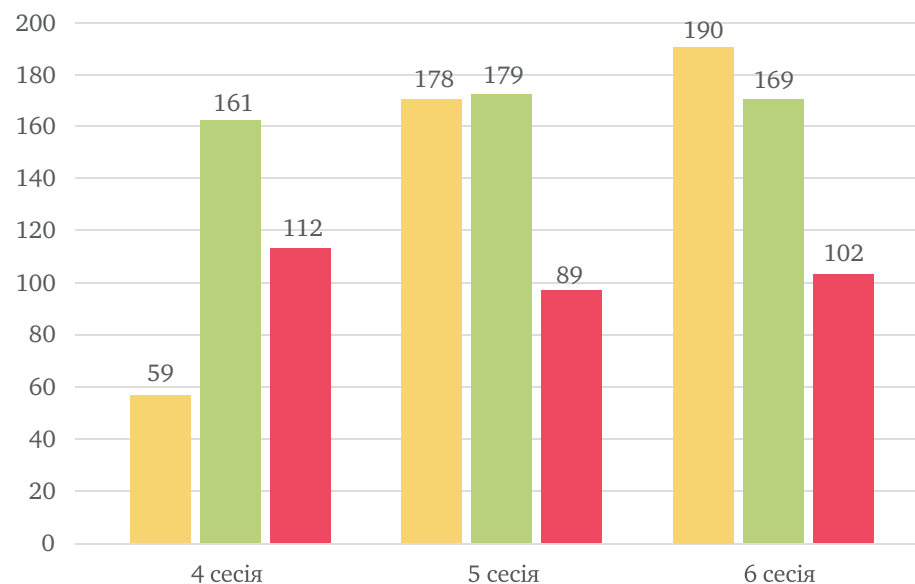
Час між прийняттям в першому та прийняттям в другому читанні та в цілому зріс в порівнянні з п'ятою сесією. Для 20% «найшвидших» законопроектів зростання становило 14 днів, ще для 60% законопроектів зростання коливалося в межах 27-57 днів. Однак темп зростання в середньому не змінився (зростання є, але воно стабільне і не прискорюється). Хоча більш детальний аналіз показує, що «швидкі» законопроекти свій темп збільшили, а «повільні» – навпаки, зменшили.

Такі дані вчергове свідчать про розбалансування законодавчого процесу в цілому та механізму формування порядку денного зокрема. На відміну від досить логічного збільшення часу від реєстрації до прийняття²⁸, час від прийняття в першому читанні до прийняття в другому читанні не обов'язково мав би збільшуватися. Адже законопроекти вже актуалізуються для прийняття їх в першому читанні. Ідеальне друге читання виглядало б так, що зауваження, пропозиції та поправки після першого читання опрацьовуються протягом більш-менш стабільного проміжку часу, і після цього законопроект розглядають у другому читанні в залі засідань. У такому разі, законопроекти мали б прийматися приблизно з однаковим часом між прийняттям в першому і прийняттям в другому читанні. Натомість, отримані дані вказують, що після першого читання законопроект відкладається в «довгу шухляду» і вибуває з порядку денного «до кращих часів». І час до настання цього кращого часу в 6 сесії збільшився.

Суб'єкт ініціювання	Середня кількість днів	Медіанна кількість днів
Кабінет Міністрів України	190	169
Народний депутат України	169 (162 для фракції «Слуга народу»)	140 (113 фракції «Слуга народу»)
Президент України	102	84.5

²⁸ Через потребу актуалізувати важливість законопроекту та необхідність включити його до порядку денного.

Середня кількість днів від першого читання до ухвалення законопроекту в другому читанні за сесіями та суб'єктами

Розподіл часу за суб'єктами загалом відтворює час від реєстрації законопроекту до його прийняття в другому читанні. Законопроекти депутатів «Слуги народу», незалежно від сесії, просуваються швидше, ніж законопроекти депутатів інших фракцій та груп. Найшвидше шлях від прийняття в першому до прийняття в другому читанні проходили законопроекти президента (крім нетипової 4 сесії). А от позиції уряду залишають бажати кращого вже другу сесію підряд, адже урядові законопроекти найповільніше просуваються від прийняття в першому до прийняття в другому читанні. Власне ці дані показують, що уряд не може ефективно лобювати і просувати свої законопроекти. Ця ситуація видається особливо дивною на тлі наявності монобільшості.

Топ-5 найдовших за кількістю днів проходження від прийняття законопроекту у першому читанні до його прийняття в другому читанні та в цілому, а також топ-5 найшвидших законопроектів можна знайти у **Додатку 5**.

Для розрахунку показників пленарного часу використовувалися лише дані, що стосуються часу, витраченого на розгляд законопроектів. Час на реєстрацію, оголошення запитів, «годину уряду», постанови тощо, не враховувався.

Пленарний час за ініціаторами

Шоста сесія витратила майже в півтора рази більше пленарного часу на розгляд законопроектів, якщо порівнювати з четвертою (тобто аналогічною осінньо-зимовою). За четверту сесію на власне розгляд законопроектів пішло 58 годин пленарного часу, а у шостій сесії цей показник становив уже більше 84 годин.

Розподіл пленарного часу яскраво демонструє домінування «партії влади». **Законопроекти Слуги народу, уряду та президента разом забрали 93,3% всього пленарного часу.** Цей рівень не змінився порівняно з попередньою сесією. Таким чином для законопроектів меншості залишається менше 7% пленарного часу.

Найменше пленарного часу дісталось найбільш опозиційним фракціям²⁹ – ЄС (законопроекти ЄС за всю 6-у сесію розглядали 12 хвилин) та ОПЗЖ. Значно менше в порівнянні з попередньою сесією розглядали законопроекти групи «Довіра».

Порівняно з четвертою сесією, втричі збільшився сумарний час на розгляд законопроектів уряду. Третина всього пленарного часу витрачалася на розгляд його законопроектів. А час на розгляд законопроектів президента, в порівнянні з попередніми сесіями, зменшився втричі. Фракція «Слуга народу» (в порівнянні з попередньою сесією) також зменшила свою частку пленарного часу. Однак вона все ще домінує – половина всього пленарного часу витрачалася на розгляд їхніх законопроектів.

На відміну від попередніх сесій, немає якоїсь помітної фракції чи групи меншості, яка б за часом, витраченим на розгляд її законопроектів, виділялася на фоні інших.

---

²⁹ Таку оцінку можна дати, засновуючись на практиці співпраці цих фракцій з монобільшістю.

Приналежність ініціатора	Кількість пленарного часу (у годинах)	Частка від загальної кількості пленарного часу, %
Слуга народу	43,96	52,3
Кабмін	30,73	36,6
Президент	3,69	4,4
Позафракційний	1,71	2
Голос	1,01	1,2
Батьківщина	0,92	1,1
За майбутнє	0,83	1
Довіра	0,51	0,6
ОПЗЖ	0,51	0,6
Європейська солідарність	0,2	0,2
Сума	84,07	100

Пленарний час для законів, прийнятих в першому читанні та в цілому

Номер сесії	Середнє	Медіана
4 сесія	508 секунд (8,5 хвилин)	182 с. (3 хв.)
5 сесія	391 с. (6,5 хв.)	118 с. (2 хв.)
6 сесія	701 с. (11,5 хв.)	901 с. (15 хв.)

Якщо порівнювати з двома попередніми, сесіями зріс час прийняття великої кількості законопроектів в першому читанні та в цілому. 20% законопроектів все ще приймаються за досить короткий час – до 1 хвилини. Це виключно ратифікації. Однак 40% законопроектів, що приймаються в першому читанні, значно збільшили (на 3-12 хв.) час, необхідний для свого прийняття в залі засідань. Половина всіх законопроектів приймалася більш ніж за 15 хв. Нагадаємо, що, якби ініціатор, представник комітету, всі фракції та групи використовували своє право на виступ, то навіть скорочена процедура розгляду мала б тривати 15 хвилин.

На основі цих даних, в контексті першого читання, варто звернути увагу на зменшення кількості законопроектів, щодо яких депутати мають консенсус і не висловлюють заперечень щодо їх прийняття. У 6 сесії надшвидке прийняття законопроектів стосувалося лише ратифікації та міжнародних угод. Водночас у 5 сесії немало «звичайних» законів теж приймалися без обговорень.

Пленарний час для законів, прийнятих в другому читанні та в цілому (перше читання яких було в іншій сесії)

Номер сесії	Середнє	Медіана
4 сесія	1003 с. (17 хв.)	258 с. (4 хв.)
5 сесія	3527 с. (59 хв.)	139 с. (2,5 хв.)
6 сесія	1439 с. (24 хв.)	408 с. (6,5 хв.)

Для 30% законопроектів, що були прийняті в другому читанні (серед тих, перше читання яких припало на інші сесії³⁰), час прийняття майже не змінився. Водночас для 50% таких законопроектів час на їх розгляд у залі зріс на 3-7 хв. Такі результати говорять про те, що депутати почали більш детально опрацьовувати законопроекти. Велике середнє значення у 5 сесії зумовлене обструкційною практикою, коли 1 законопроект приймався 32,5 години. 6 сесія таких рекордів не ставила.

Пленарний час для законів, обидва читання яких були в 6 сесії

Номер сесії	Середнє	Медіана
4 сесія	2000 с. (33 хв.)	1423 с. (24 хв.)
5 сесія	2178 с. (36 хв.)	1178 с. (20 хв.)
6 сесія	4851 с. (80 хв.)	1556 с. (26 хв.)

Якщо розглядати законопроекти, обидва читання яких проходили за одну сесію, то найшвидші за часом законопроекти 6 сесії приймалися швидше, ніж аналогічні законопроекти 4 сесії, але довше, ніж у 5 сесії. Щодо 50% законопроектів відбулося зростання часу прийняття на 3-6 хв, а от більшість найдовших за часом законопроектів приймалися в 6 сесії набагато довше, ніж у попередніх двох – зростання склало від 15 хв до 1 години. Загалом в 6 сесії побільшало законопроектів, що довго (1-2 год) розглядаються в залі засідань, але радикально великих значень,

які можна було б пояснити навмисним затягуванням процедури не було. Бюджет на 2022 рік приймався протягом 16,5 годин, однак ці дані складно однозначно трактувати як затягування законодавчого процесу і можна пояснити особливостями політичного процесу та важливістю документу.

Підсумовуючи дані щодо пленарного часу можна зробити декілька висновків. По-перше значно зменшилася частка законопроектів, щодо яких є умовний консенсус, коли фракції та групи не заперечують проти прийняття законопроекту і не вважають за потрібне висловити свою позицію з трибуни. Цілком можливо, що в 6 сесії обговорення стали проводити задля обговорення і роз'яснення, а не просто заради декларування своєї позиції. По-друге депутати почали більш уважно і детально розглядати законопроекти. Можливо також, що зміна типового часу на розгляд законопроектів у сесійній залі пов'язана зі зміною керівництва Верховної Ради. Нове керівництво в такому разі або по іншому модерує обговорення, або ще не набуло достатнього досвіду для попереднього узгодження³¹ позицій фракцій та груп.

Топ-5 найдовших за кількістю часу розгляду у залі пленарних засідань законопроектів можна знайти у **Додатку 6**.

³¹ Тобто узгодження, яке відбувається поза сесійною залою, на нарадах голів фракцій.

КОМІТЕТИ

Інформація щодо строків надання висновків комітетів наявна у розділі проходження.

Висновки про відхилення

Суб'єкт законодавчої ініціативи	Кількість висновків про відхилення законопроектів (відсоток від загальної кількості висновків про відхилення)
Народні депутати	40 (93%)
Уряд	3 (7%)
Президент	0

Фракційна приналежність ініціаторів законопроектів	Кількість висновків про відхилення законопроектів (відсоток від депутатських висновків про відхилення)
Фракція «Слуга народу»	15 (34,9%)
Фракція «Опозиційна платформа – за життя»	11 (25,6%)
Позафракційні	4 (9,3%)
Фракція «Голос»	4 (9,3%)
Фракція «Батьківщина»	3 (6,9%)
Фракція «Європейська солідарність»	2 (4,6%)
Група «За майбутнє»	1 (2,3%)

За 6 сесію було підготовлено 43 висновки головних комітетів про відхилення законопроектів. Висновки про відхилення можуть свідчити як про політичну лояльність комітетів, так і про рівень (хоча б мінімальний) якості підготовки законопроектів. Президентські законопроекти, схоже, витримують обидва критерії, оскільки не мають висновків про відхилення. Урядові законопроекти теж видаються непоганими, хоча три з них все ж отримали висновок про відхилення.

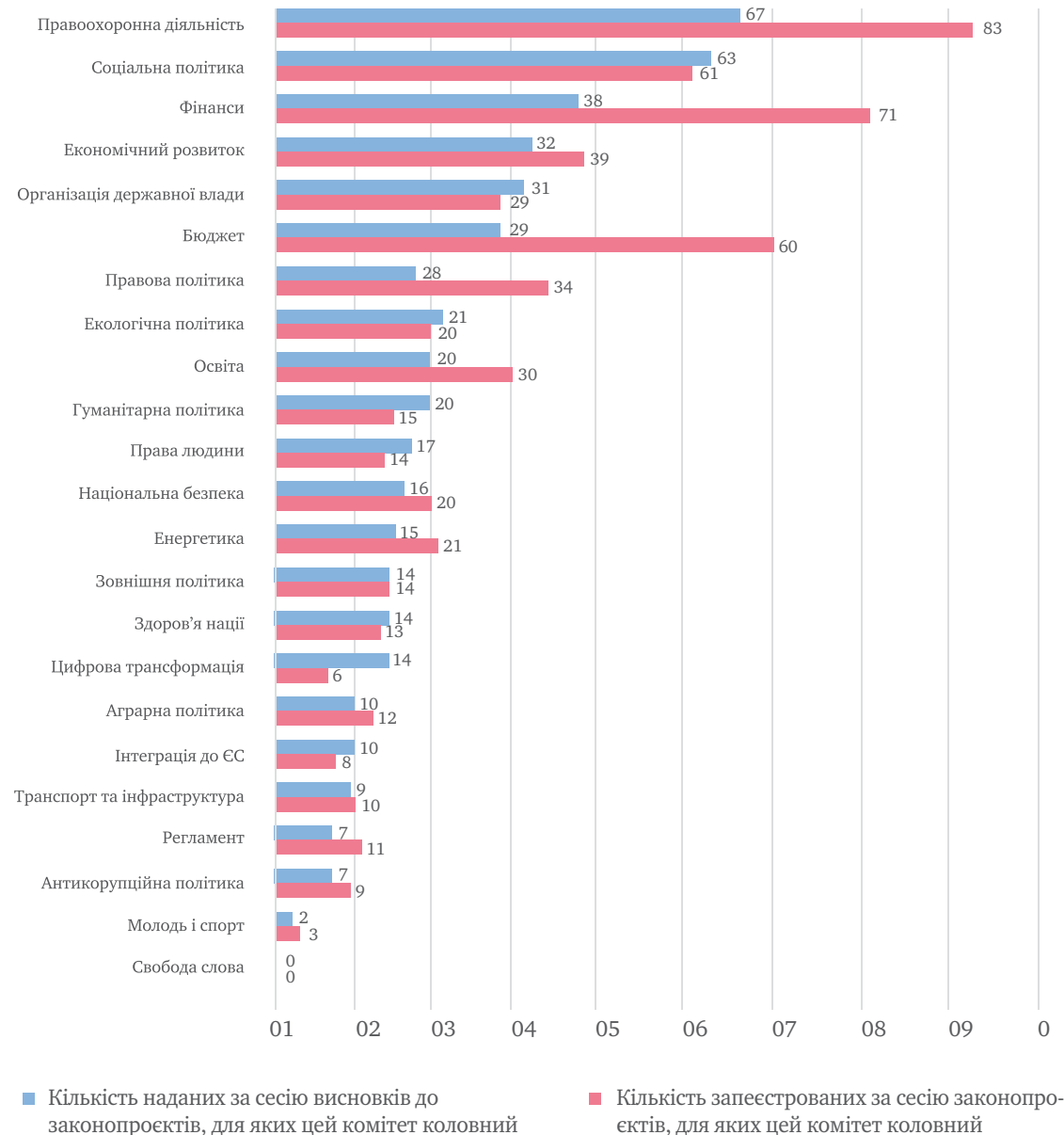
З висновків про відхилення депутатських законопроектів звертають на себе увагу непропорційні результати фракцій «Слуга народу» та «Опозиційна платформа – за життя». Якщо вважати, що депутати різних фракцій мають приблизно рівну спроможність з підготовки законопроектів, то дивним видається те, що частка висновків про відхилення законопроектів «Слуги народу» непропорційно менша за частку зареєстрованих законопроектів цієї фракції. Ця ситуація може бути пояснена політичною лояльністю комітетів до депутатів більшості. Для ОПЗЖ ситуація зворотна – частка висновків про відхилення непропорційно більша за частку зареєстрованих. Випадок ОПЗЖ, з одного боку, можна було б пояснити політичною нелояльністю. Однак більш ймовірно інше пояснення. Певна частина законопроектів ОПЗЖ отримала висновки про відхилення через їх низьку якість. А ця низька якість зумовлена тим, що законопроекти є частиною спроби ОПЗЖ затягнути законотворчий процес та збільшити свою присутність у ВРУ через подання альтернативних законопроектів³². Так 10 з 11 висновків про відхилення ОПЗЖ стосувалися альтернативних законопроектів.

Жоден закон, прийнятий за 6 сесію, не мав висновку про відхилення від комітету. Це є позитивною ситуацією, адже свідчить, що думки комітетів враховуються.

³² Альтернативні законопроекти є обов'язковими до розгляду разом з основним, а тому є одним з найулюбленіших інструментів тих, хто хоче затягнути законодавчий процес.

Навантаження на головні комітети

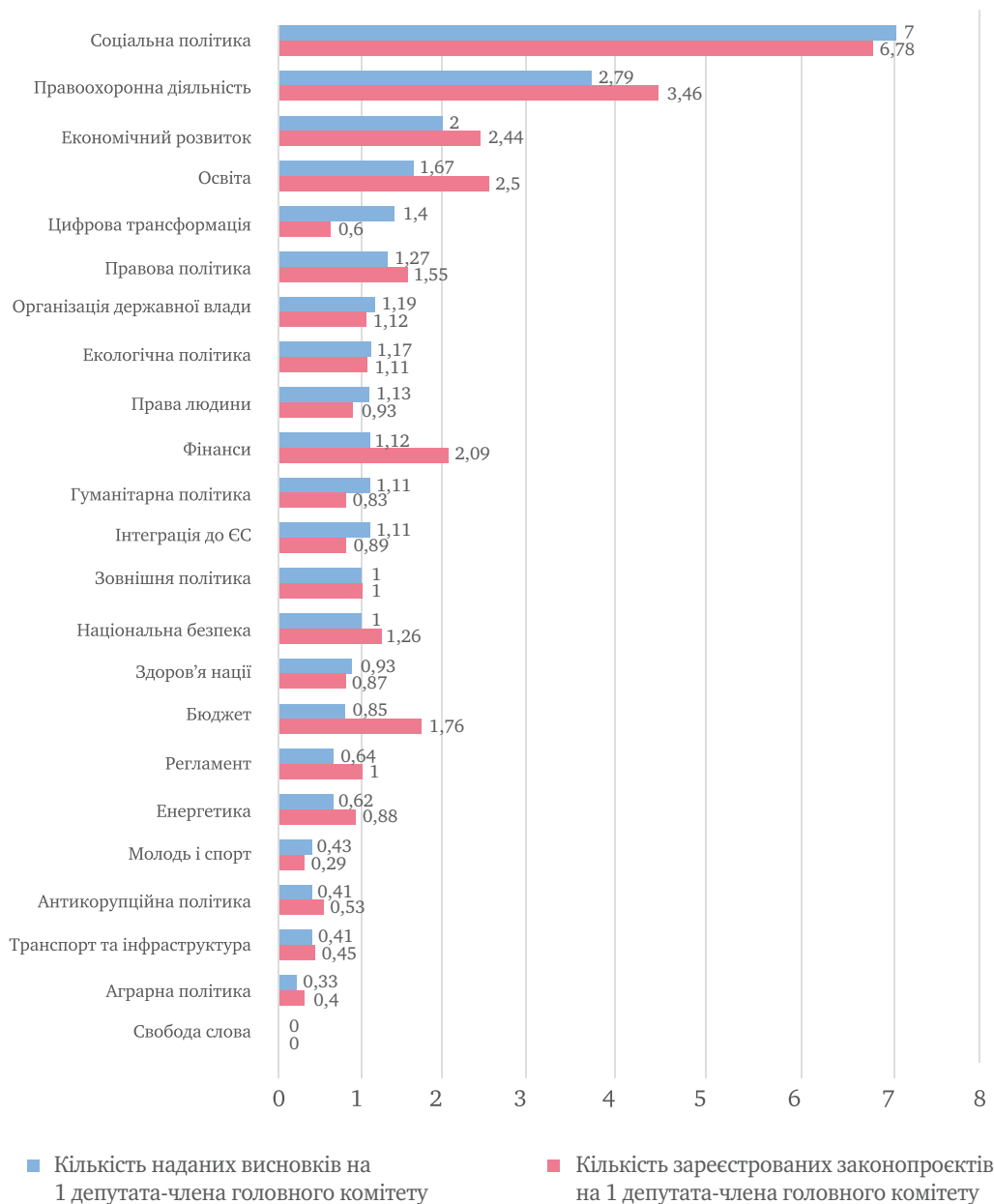
Поданий графік має два показники. По-перше він демонструє, яка кількість законопроектів було розписана на який комітет як на головний, відповідно до предметів відання комітетів. Другий показник – це кількість висновків³³, які були надані головними комітетами. Разом вони показують, як розподілена законопроектна робота щодо попереднього опрацювання законопроектів.

Найбільше законопроектів як за кількістю зареєстрованих (83 законопроекти), так і за кількістю наданих висновків (67 законопроектів) має Комітет з правоохоронної діяльності. Також значне навантаження мають Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів і Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики.

Жодного законопроекту ні за 6 сесію, ні за все IX скликання в Комітеті з питань свободи слова (як головному комітеті) не зареєстровано. За все IX скликання цей комітет став головним лише для 4 постанов, з яких 3 стосувалися парламентських слухань, а 1 – призупинення акредитації. Причиною цього є незвичний розподіл предметів відання комітетів, що було зроблено ще на початку роботи IX скликання. Тоді частину предметів відання, що зазвичай закріплювалися за Комітетом із свободи слова, передали Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики. Він же забрав частину предметів відання, що зазвичай були у Комітеті з питань молоді і спорту. Тому ці два комітети є найменш завантаженими законопроектною роботою.

³³ Кількість висновків не дорівнює кількості розглянутих законопроектів. Комітет може надавати декілька висновків щодо одного законопроекту: наприклад, висновок про включення до порядку денного, висновки до першого і до другого читань, до повторних читань, до тексту законопроекту, що надаються на заміну і так далі.

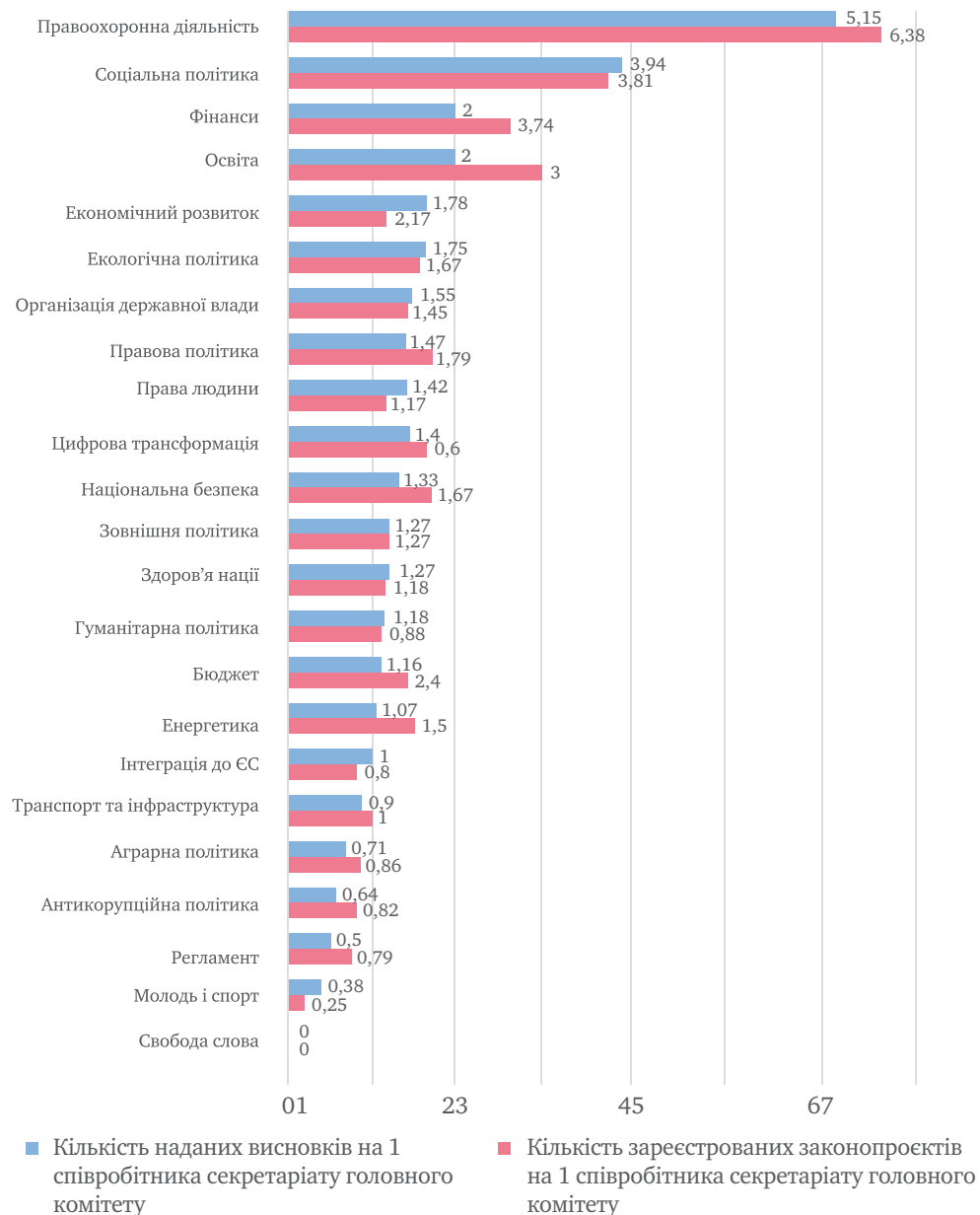
Навантаження на 1 депутата головних комітетів

Більш коректне навантаження на комітети демонструє наведений вище графік, де показано, скільки висновків або зареєстрованих законопроектів припадає на 1 депутата-члена комітету. Навантаження на 1 депутата Комітету з соціальної політики знаходиться на рівні 6-7 законопроектів/висновків. Це в декілька разів перевищує навантаження на 1 депутата будь якого іншого комітету. Значне навантаження на рівні більше 2 (як законопроектів, так і висновків) мають Комітет з питань правоохоронної діяльності та Комітет з питань економічного розвитку. Ще в 7 комітетах навантаження за обома показниками перевищує 1. Найменш навантаженими комітетами, в яких обидва показники не досягають 0,5 (законопроекту/висновку) на 1 депутата, є Комітет з питань молоді і спорту, Комітет з питань аграрної та земельної політики і Комітет з питань транспорту та інфраструктури. Жодного навантаження законопроектною роботою як головний комітет не має Комітет з питань свободи слова.

Ситуація, коли навантаження на 1 комітет у 14 разів більше, ніж на інший, ставить питання про справедливість і доцільність розподілу депутатів за різними комітетами.

Навантаження на 1 співробітника секретаріату головного комітету

Наведене вище навантаження на 1 співробітника секретаріату комітету³⁴ в цілому відображає загальний тренд. Найбільш завантаженими за кількістю зареєстрованих законопроектів та наданих висновків є співробітники Комітету з правоохоронної діяльності та Комітету з соціальної політики. Навантаження на 1 співробітника в більшості інших комітетів розподілено більш-менш рівномірно. Виділяються Комітет з питань молоді та спорту та Комітет з питань свободи слова. У першому обидва показники³⁵ не досягають рівня 0,5. А Комітет з питань свободи слова, як головний комітет, має нульове навантаження законопроектною роботою. Якщо ж порівнювати кількість зареєстрованих законопроектів на 1 співробітника секретаріату у найбільш і найменш³⁶ завантаженому комітеті, буде 25-кратна різниця. Ці дані ще раз підтверджують потребу у перерозподілі ресурсів, в тому числі і кадрових серед комітетів.

Розглядаючи кількісні показники роботи комітетів, варто пам'ятати про обов'язкові висновки допоміжних комітетів. Так, Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу, Комітет з питань бюджету та Комітет з питань антикорупційної політики мають відносно низьке навантаження як головні комітети, однак вони мають також надавати свої обов'язкові висновки до всіх інших законопроектів, що потребує значних ресурсів³⁷.

³⁴ Для підрахунку кількості працівників секретаріатів комітетів використовувалися дані, що вказані на сайтах комітетів. Єдиним винятком є Комітет з питань цифрової трансформації. Це єдиний комітет, який не опублікував кількість співробітників свого секретаріату на сайті. Ця обставина викликає занепокоєння щодо ефективності цифрової трансформації України.

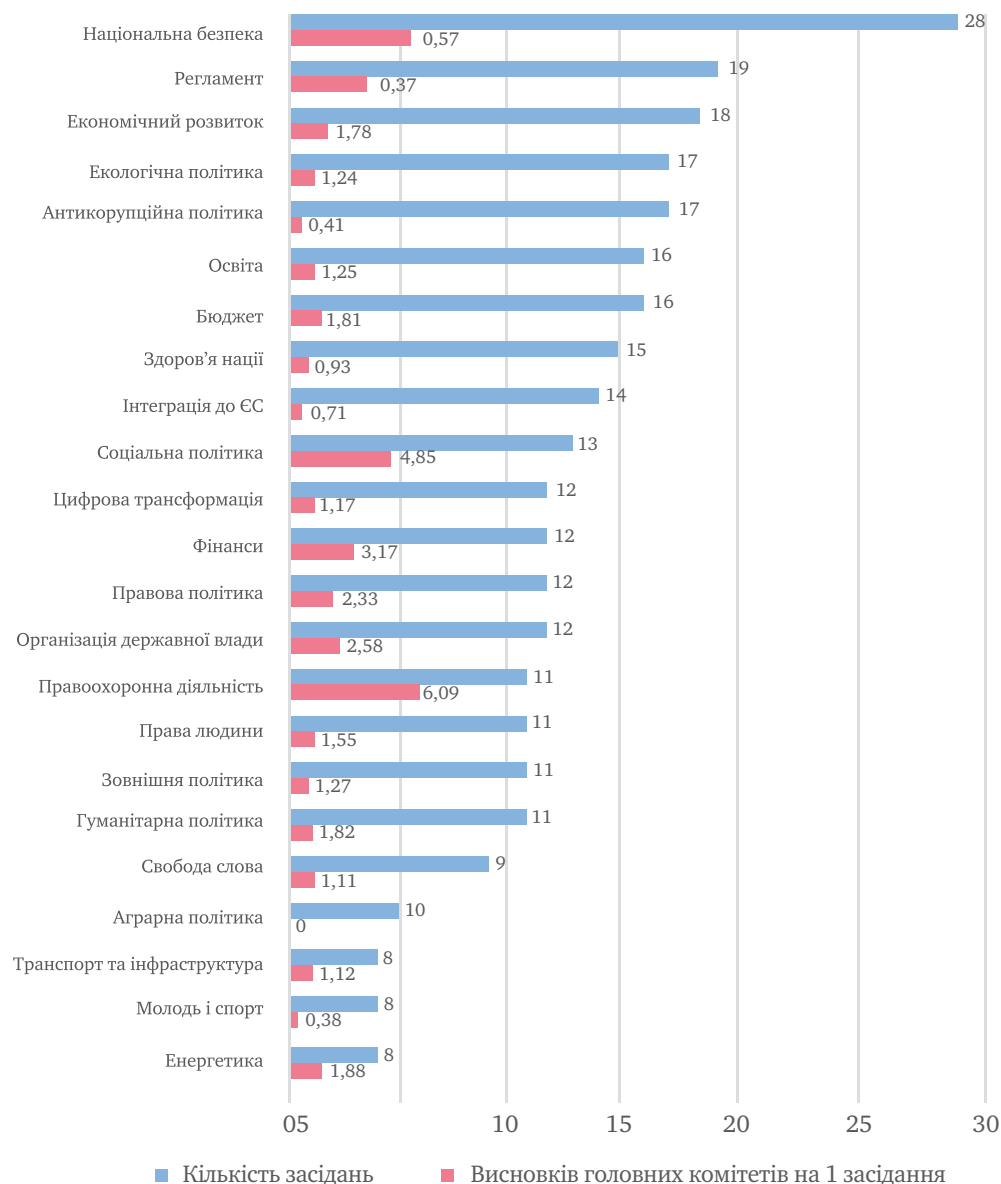
³⁵ Зареєстровані законопроекти та надані висновки на 1 співробітника секретаріату.

³⁶ Без врахування нульового завантаження Комітету з питань свободи слова.

³⁷ На жаль, поширеною є практика непублікування таких висновків, тому їх підрахунок є ускладненим.

Для кращого розуміння особливостей роботи комітетів ВРУ нижче наведено графік, що показує кількість засідань комітетів³⁸ та скільки в середньому висновків головних комітетів надавалося в перерахунку на 1 засідання. Третина комітетів провела більше 15 засідань за 6 сесію. Лідерами за кількістю висновків на 1 засідання є Комітет з правоохоронної діяльності (6,09) та Комітет з соціальної політики (4,85). 5 комітетів ухвалюють більше 2 висновків в перерахунку на 1 засідання. А 7 комітетів ухвалюють менше 1 висновку в перерахунку на 1 засідання.

Кількість засідань комітетів та кількість висновків головних комітетів на 1 засідання

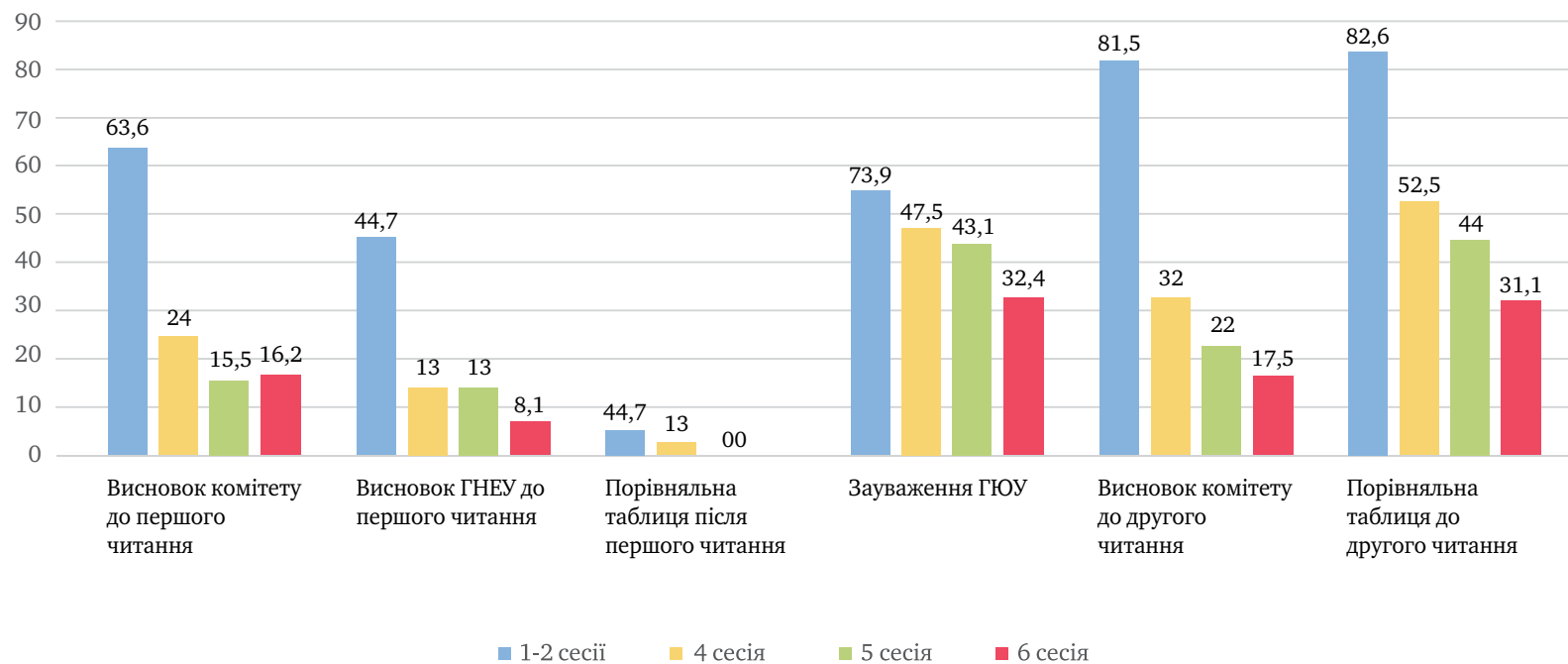

³⁸ Підрахунок кількості засідань для частини комітетів є ускладненим. 6 з 23 комітетів взагалі не вносять дані в електронній формі про відвідуваність депутатами засідань комітетів. Навіть ручний підрахунок має свої складнощі. Частина комітетів публікує протоколи та стенограми своїх засідань із запізненням у 1-2 місяці або не публікує їх зовсім. У зв'язку з цими обмеженнями, кількість засідань комітетів рахувалася таким чином – підрахунок кількості протоколів та стенограм (у випадку, якщо є стенограми за дати засідань, за які відсутні протоколи) засідань комітетів. У випадку, якщо комітет на початок лютого оприлюднював звіт про свою роботу за 6 сесію, використовувалася та кількість засідань, що вказана у звіті.

ПОРУШЕННЯ РЕГЛАМЕНТУ

У цьому розділі надається інформація про порушення Регламенту під час прийняття законів упродовж шостої сесії. Окремо аналізуються порушення Регламенту, які відбулися під час прийняття законів, що були ветоювані.

Графік, що наводиться нижче, демонструє позитивну тенденцію зменшення кількості порушень Регламенту. Дані щодо того, який відсоток законопроектів приймався з тими чи іншими порушеннями Регламенту, подаються за сесіями. З кожною новою сесією частка законів, що мають порушення, зменшується. **У 6 сесії кількість порушень Регламенту зменшилася, але порушення все ще наявні – і в немалій кількості.** Наприклад, кожен третій закон, прийнятий у другому читанні, має порушення, пов'язані з ознайомленням з зауваженнями ГЮУ та порівняльною таблицею до другого читання. Крім цього, варто відзначити, що у 6 сесії були непоодинокими випадки, коли законопроекти приймалися в день надання того чи іншого супровідного документу, що дуже ускладнює належне ознайомлення з такими документами. Так, по 6 таких випадків було пов'язано з ознайомленням із зауваженнями ГЮУ та порівняльною таблицею до другого читання.

Тип порушення	Норма Регламенту	Загальна кількість законів – шоста сесія	Кількість законів з порушенням
Висновок комітету до першого читання	7 днів до розгляду у першому читанні	111	18 (16,2%) – відсутність висновку, 17 – порушення строків, включаючи 1 випадок прийняття законопроекту в день надання висновку
Висновок ГНЕУ до першого читання ³⁹	7 днів до розгляду у першому читанні	111	9 порушень (8,1%), 9 порушень строку, всі висновки ГНЕУ наявні
Порівняльна таблиця після першого читання	Не раніше 14 днів після ухвалення законопроекту у першому читанні або 7 днів у випадку скорочених термінів	74 (законопроекти, що прийняті у другому читанні)	Порушень термінів немає, всі таблиці наявні
Висновки ГЮУ	10 днів до розгляду у другому читанні або 5 днів у випадку скорочених термінів	74 (законопроекти, що прийняті у другому читанні)	24 порушення (32,4%), 24 порушення термінів, включаючи 6 випадків прийняття законопроекту в день надання висновків ГЮУ, усі висновки наявні .
Висновок комітету до другого читання	10 днів до розгляду у другому читанні або 5 днів у випадку скорочених термінів	74 (законопроекти, що прийняті у другому читанні)	13 (17,5%) порушень термінів, висновки комітетів наявні до всіх законів
Порівняльна таблиця до другого читання	10 днів до розгляду у другому читанні або 5 днів у випадку скорочених термінів	74 (законопроекти, що прийняті у другому читанні)	23 (31,1%) порушення термінів, включаючи 6 випадків прийняття законопроекту в день надання порівняльної таблиці, усі таблиці наявні

³⁹ Регламент ВРУ не містить прямого та чіткого припису щодо обов'язковості висновку ГНЕУ. Поряд з ч.4 ст. 103, де зазначено про відсутність зауважень у випадку відсутності висновків у 14-денний термін, наявні й норми щодо необхідності висновків ГНЕУ:

1) ст. 112 встановлює, що супровідні документи до законопроекту надаються народним депутатам не пізніше як за сім днів до дня розгляду цього законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради.

2) п. 3 ч. 2 ст. 99 встановлює, що висновки експертиз щодо законопроекту є частиною супровідних документів.

Можна зробити висновок, що Регламент ВРУ є недосконалим та містить суперечливі норми. Для прикладу, ГНЕУ може надати висновок після 14-денного терміну (у зв'язку із завантаженістю), і в такому випадку незрозуміло, що має робити головний комітет – вважати, що зауваження відсутні чи врахувати їх.

Висновок ГЮУ відсутній для проекту державного бюджету, однак це не вважалося порушенням через усталену практику відсутності висновків ГЮУ до бюджетів за різні роки.

Норми, які стосуються третього читання, не застосовуються. Ця процедура не використовувалася вже більше 10 років, хоча ч. 1 ст. 102 Регламенту чітко каже про те, що «як правило, законопроект має проходити три читання».

Пропозиції президента є доволі неординарними, зокрема, з процедурної точки зору, явищем. Тому розглянемо їх окремо, разом з розглядом супровідних порушень Конституції та особливостями накладення вето.

Президент може накладати вето на законопроект з багатьох причин. Однак зазвичай вето накладається або із сутнісних міркувань – президент в загальному плані не погоджується з положеннями прийнятого законопроекту, або з більш технічних причин (неякісний, погано виписаний законопроект, суперечливі норми тощо). Непрямим індикатором може слугувати те, чиї закони ветуються президентом. Наразі є унікальна ситуація, коли і парламентська більшість, і уряд представляють ту ж політичну силу, що і президент, а отже – якщо вето накладається на законопроект, розроблений фракцією більшості, або урядом, або самим президентом, то це свідчить, що законопроект або процес його підготовки, координації між уповноваженими суб'єктами є неякісним, і вето накладене радше з технічних причин.

Всього за 6 сесію президент наклав 3 вето на законопроекти, прийняті в цілому. Один ініційований депутатом від фракції «Голос», а інші два – Кабміном та депутатом від фракції

«Слуга народу». Таким чином, неякісна розробка та підготовка законопроектів принаймні у двох з трьох випадків призвели до накладання вето та повторної підготовки і розгляду в залі пленарних засідань.

Позитивом 6 сесії є відсутність порушень ст. 94 Конституції, адже всі законопроекти були ветовані протягом 15-денного терміну. Таким чином, це вже друга поспіль сесія, коли цей термін не порушувався.

Найявне систематичне порушення строків розгляду пропозицій президента до ветованих законопроектів. Вже третю сесію підряд Верховна Рада майже постійно порушувала встановлений для цього 30-денний термін. Отже, народні депутати не зважають на цю норму і розглядають такі пропозиції тоді, коли їм зручно.

У цьому контексті інформація щодо зменшення випадків порушення регламентованих строків при розгляді законопроектів у першому та другому читанні (своєчасне надання висновків комітетів, ГНЕУ, порівняльних таблиць, зауважень ГЮУ) виглядає дещо по-іншому. **Цілком можливо, що причиною зменшення кількості порушень строків в таких випадках є розбалансування порядку денного та загальне збільшення часу на підготовку і розгляд законопроектів, а не свідоме дотримання норм Регламенту.**

Тип порушення	Регламентна норма	Загальна кількість	Кількість законів з порушенням
Висновок комітету до першого читання	7 днів до розгляду у першому читанні	3 ⁴¹	1 ⁴² (33%) – 1 порушення строків.
Висновок ГНЕУ до першого читання	7 днів до розгляду у першому читанні	3	Порушень термінів немає, усі висновки наявні ⁴³
Порівняльна таблиця після першого читання	Не раніше 14 днів після ухвалення законопроекту у першому читанні або 7 днів у випадку скорочених термінів	3 (законопроекти, що прийняті в другому читанні протягом 6 сесії)	Порушень термінів немає, усі таблиці наявні
Висновки ГЮУ	10 днів до розгляду у другому читанні або 5 днів у випадку скорочених термінів	3 (законопроекти, що прийняті в другому читанні протягом 6 сесії)	1 (33%) – порушення строків, усі висновки наявні.
Висновок комітету до другого читання	10 днів до розгляду у другому читанні або 5 днів у випадку скорочених термінів	3 (законопроекти, що прийняті в другому читанні протягом 6 сесії)	1 (33%) – порушення строків, усі висновки наявні.
Порівняльна таблиця до другого читання	10 днів до розгляду у другому читанні або 5 днів у випадку скорочених термінів	3 (законопроекти, що прийняті в другому читанні протягом 6 сесії)	1 (33%) – порушення строків, усі висновки наявні.
Розгляд пропозицій президента	30 днів після надходження пропозицій президента	1 ⁴⁴ (законопроект, щодо якого вже було розглянуто пропозиції президента)	1 (100%) – порушення строку
Порівняльна таблиця до пропозицій президента	3 дні до розгляду питання в залі пленарних засідань	1 (законопроект, щодо якого вже було розглянуто пропозиції президента)	1 (100%) – порушення строку
Висновок комітету до пропозицій президента	3 дні до розгляду питання в залі пленарних засідань	1 (законопроект, щодо якого вже було розглянуто пропозиції президента)	Порушень термінів немає, висновок наявний

⁴¹ 3 законопроекти отримали вето протягом 6 сесії.

⁴² Ще в 1 випадку був відсутній висновок комітету до першого читання, однак його суть була викладена у висновку про включення до порядку денного. Це не рахувалося як порушення.

⁴³ У моніторингу за 5 сесією містилася інформація про систематичну відсутність висновків ГНЕУ до першого читання в електронній системі <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2>. Така сама ситуація повторилася і в 6 сесії. Однак нова електронна система <https://itd.rada.gov.ua/billInfo> містить ці висновки. У моніторингу за 6 сесією відсутність висновків ГНЕУ у старій системі не рахувалося як порушення, тому що вони наявні у новій системі.

⁴⁴ Ще три законопроекти вже порушили 30-денний строк розгляду пропозицій президента, однак ці порушення будуть зараховані до сесії коли ці пропозиції будуть врешті розглянуті.

Деякі аспекти 6 сесії вирізняють її з поміж інших. Уважний розгляд демонструє необхідність перегляду деяких положень Регламенту ВРУ.

Події, пов'язані зі зміною керівництва Верховної Ради, підняли питання про можливість позбавлення колишнього спікера Д. Разумкова мандату⁴⁵ (через його позафракційність). Це, своєю чергою, вказало на невідповідність Регламенту чинній Конституції, адже, за конституційним дизайном 2004 року, керівництво ВРУ може входити у фракції. Позафракційність була притаманна Конституції 1996 р., яку відновили у 2010 р. Сама ж нетиповість ситуації (коли спікер втрачає підтримку політичної сили, що привела його в парламент) призвела до незвичної кадрової ситуації. Наразі Д. Разумков є єдиним депутатом Верховної Ради, який не має жодної посади: він не є членом комітету чи ТСК, не входить до жодної фракції чи групи, чи делегації, чи навіть групи з міжпарламентських зв'язків.

6 сесія є першою сесією, протягом якої не було прийнято жодного закону, зареєстрованого у попередньому (VIII) скликанні. Цю ситуацію складно оцінити як однозначно позитивну чи негативну. Вона радше показує загальну динаміку законотворчого процесу.

Досить дивною є й ситуація зі строками підписання законопроектів Президентом України. Ст. 94 Конституції встановлює, що «Президент України протягом п'ятнадцяти днів після отримання закону підписує його ... або повертає закон ... до Верховної Ради України для повторного розгляду. У разі якщо Президент України протягом встановленого строку не повернув закон для повторного розгляду, закон вважається схваленим Президентом України і має бути підписаний та офіційно оприлюднений». Однак деякі законопроекти не підписуються ні Президентом, ні іншим (прямо не визначеним Конституцією) суб'єктом. Вони ніби губляться і залишаються в підвишеному стані. Наразі таких підвищених законопроектів вже 12, один з яких був прийнятий протягом 6 сесії.

---

⁴⁵ <https://parlament.org.ua/2021/10/06/analitika-dnya-chi-mozhut-dmitra-razumkova-pozbaviti-mandata-narodnogo-deputata-pislya-vidklikannya-z-posadi-golovi-vru/>

ДОДАТОК 1

Час від реєстрації до надання першого висновку головного комітету

Топ-5 законопроектів, що мають найменший час від реєстрації до надання першого висновку головного комітету	
Назви законопроектів	Кількість днів від реєстрації до надання першого висновку головного комітету
Про ринок деревини	-1 ⁴⁶
Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» щодо оприлюднення щорічного звіту керівника закладу вищої освіти та цільових показників діяльності закладу вищої освіти	-1
Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку систем накопичення енергії	0
Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти	0
Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (щодо виділення додаткових коштів на реалізацію програми державних гарантій медичного обслуговування населення та надання допомоги застрахованим особам	0

⁴⁶ Це доопрацьований законопроект, щодо якого комітет надав висновок за 1 день до його реєстрації.

Топ-5 законопроектів, що мають найменший час від реєстрації до надання першого висновку головного комітету	
Назви законопроектів	Кількість днів від реєстрації до надання першого висновку головного комітету
Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання економічного розвитку та забезпечення соціальної стабільності гірських та високогірних населених пунктів	723
Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо перерахунку пенсій державним службовцям, працівникам органів місцевого самоврядування та іншим)	726
Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення державних гарантій для громадян, які проживають в гірських та високогірних населених пунктах	736
Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» щодо збільшення періоду відпустки у зв'язку з пологами та збільшення розміру допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами	743
Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення належних соціальних гарантій громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на виконання рішення Конституційного Суду України	748

ДОДАТОК 2

Час від першого читання до надання першого висновку головного комітету до другого читання

Топ-5 ⁴⁷ законопроектів, що мають найменший час від першого читання до надання першого висновку головного комітету до другого читання	
Назви законопроектів	Кількість днів від першого читання до надання першого висновку головного комітету до другого читання
Щодо окремих питань діяльності Національного банку України	8
Про внесення зміни до статті 11 Закону України «Про валюту і валютні операції» щодо виконання банками функцій агентів валютного нагляду	8
Про внесення змін до розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про публічні закупівлі» щодо особливостей застосування переговорної процедури закупівлі	12
Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» щодо реалізації соціальних заходів та інфраструктурних проектів	13
Про внесення змін до додатків № 1 та № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (щодо надання допомоги застрахованим особам на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2)	13
Про внесення змін до додатків № 1 та № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (щодо реалізації інфраструктурних проектів та розвитку об'єктів соціально-культурної сфери)	13

Топ-5 законопроектів, що мають найдовший час від першого читання до надання першого висновку головного комітету до другого читання	
Назви законопроектів	Кількість днів від першого читання до надання першого висновку головного комітету до другого читання
Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України щодо особливої процедури розгляду законопроектів у другому читанні	490
Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо створення передумов для сталого розвитку та модернізації вітчизняної промисловості	505
Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання розвитку виноградарства в Україні	512
Про акціонерні товариства	519
Про місто Київ – столицю України	748
Про внесення змін до додатків № 1 та № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (щодо реалізації інфраструктурних проектів та розвитку об'єктів соціально-культурної сфери)	13

⁴⁷ Фактично топ-6, тому що 3 законопроекти мають однакову кількість днів.

ДОДАТОК 3

Час проходження законопроекту від реєстрації до прийняття в першому читанні та в цілому.

Топ-5 ⁴⁸ законопроектів, що мають найменший час проходження від реєстрації законопроекту до його прийняття у першому читанні та в цілому	
Назви законопроектів, прийнятих у першому читанні та в цілому	Кількість днів від реєстрації законопроекту до його прийняття у першому читанні та в цілому
Про ратифікацію Рамкової угоди між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії щодо офіційної кредитної підтримки розвитку спроможностей Військово-Морських Сил Збройних Сил України	3
Про внесення зміни до пункту 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України» щодо вдосконалення електронної форми документообігу у Верховній Раді України	7
Про внесення зміни до статті 1 Закону України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей»	9
Про внесення зміни до розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про публічні закупівлі» щодо запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)	10
Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі «Креативна Європа» (2021 – 2027)	12
Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти	12
Про внесення змін до Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» щодо усунення неточностей	12

Топ-5 законопроектів, що мають найдовший час проходження законопроекту від реєстрації до його прийняття у першому читанні та в цілому	
Назви законопроектів, прийнятих у першому читанні та в цілому	Кількість днів від реєстрації законопроекту до його прийняття у першому читанні та в цілому
Про приєднання України до Конвенції про Європейський інститут лісу	231
Про внесення зміни до статті 52 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» щодо діяльності Національної лабораторії антидопінгового контролю	232
Про ратифікацію Угоди між Україною та Фінляндською Республікою про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом	258
Про ратифікацію Меморандуму про взаєморозуміння між Україною та Європейським поліцейським офісом стосовно конфіденційності та забезпечення збереження інформації	358
Про ратифікацію Протоколу між Урядом України та Урядом Республіки Білорусь про внесення змін до Угоди між Урядом України і Урядом Республіки Білорусь про міжнародне автомобільне сполучення від 17 грудня 1992 року	455

⁴⁸ Фактично топ-7, тому що 3 законопроекти мають однакову кількість днів.

ДОДАТОК 4

Час проходження законопроекту від реєстрації до прийняття в другому читанні та в цілому

Топ-5 ⁴⁹ законопроектів, що мають найменший час проходження від реєстрації законопроекту до його прийняття в другому читанні та в цілому	
Назви законопроектів, прийнятих у другому читанні та в цілому	Кількість днів від реєстрації законопроекту до його прийняття в другому читанні та в цілому
Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» щодо реалізації соціальних заходів та інфраструктурних проектів	24
Про внесення змін до додатків № 1 та № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (щодо надання допомоги застрахованим особам на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2)	24
Про внесення змін до додатків № 1 та № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (щодо реалізації інфраструктурних проектів та розвитку об'єктів соціально-культурної сфери)	24
Про внесення зміни до статті 11 Закону України «Про валюту і валютні операції» щодо виконання банками функцій агентів валютного нагляду	36
Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань діяльності Національного банку України	63
Про внесення зміни до статті 3 Закону України «Про публічні закупівлі» щодо закупівлі юридичних послуг Національним банком України	63
Про внесення зміни до статті 33 Бюджетного кодексу України щодо уточнення інформації, яка подається Національним банком України для складання Бюджетної декларації	63

Топ-5 законопроектів, що мають найдовший час проходження від реєстрації законопроекту до його прийняття в другому читанні та в цілому	
Назви законопроектів, прийнятих у другому читанні та в цілому	Кількість днів від реєстрації законопроекту до його прийняття в другому читанні та в цілому
Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку розроблення, прийняття та впровадження авіаційних правил України	588
Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження на ринку природного газу обліку та розрахунків за обсягом газу в одиницях енергії	697
Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення системи ціноутворення в будівництві автомобільних доріг загального користування	771
Про публічні електронні реєстри	800
Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання розвитку виноградарства в Україні	834

⁴⁹ Фактично топ-7, тому що 3 законопроекти мають однакову кількість днів.

ДОДАТОК 5

Час проходження законопроекту від прийняття законопроекту у першому читанні до його прийняття в другому читанні та в цілому.

Топ-5 законопроектів, що мають найменший час проходження від прийняття законопроекту у першому читанні до його прийняття в другому читанні та в цілому	
Назви законопроектів	Кількість днів від прийняття законопроекту у першому читанні до його прийняття в другому читанні та в цілому
Про внесення зміни до статті 11 Закону України «Про валюту і валютні операції» щодо виконання банками функцій агентів валютного нагляду	13
Про внесення змін до додатків № 1 та № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (щодо надання допомоги застрахованим особам на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2)	14
Про внесення змін до додатків № 1 та № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (щодо реалізації інфраструктурних проектів та розвитку об'єктів соціально-культурної сфери)	14
Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» щодо реалізації соціальних заходів та інфраструктурних проектів	15
Про Державний бюджет України на 2022 рік	30

Топ-5 законопроектів, що мають найдовший час від прийняття законопроекту у першому читанні до його прийняття у другому читанні та в цілому	
Назви законопроектів	Кількість днів від прийняття законопроекту у першому читанні до його прийняття в другому читанні та в цілому
Про медіацію	489
Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження на ринку природного газу обліку та розрахунків за обсягом газу в одиницях енергії	504
Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо створення передумов для сталого розвитку та модернізації вітчизняної промисловості	513
Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання розвитку виноградарства в Україні	549
Про публічні електронні реєстри	749

ДОДАТОК 6

Час розгляду законів у сесійній залі.

Топ-5 законів, що мають найдовший ⁵⁰ час розгляду законів у сесійній залі	
Назви законопроектів	Кількість часу на розгляд відповідних законопроектів у сесійній залі
Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань діяльності Національного банку України	167 хв. (2,5 год.)
Про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві	202 хв. (3,5 год.)
Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень	204 хв. (3,5 год.)
Про внесення змін до додатків № 1 та № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (щодо реалізації інфраструктурних проектів та розвитку об'єктів соціально-культурної сфери)	210 хв. (3,5 год.)
Про Державний бюджет України на 2022 рік	995 хв. (16,5 год.)

⁵⁰ Топ-5 законопроектів, що мають найменший час розгляду у сесійній залі, не наводиться, оскільки їх складно використати від розгляду інших законопроектів. Зазвичай це альтернативні законопроекти або законопроекти, доцільність розгляду яких обговорюється в групі разом з іншими законопроектами.